

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

Περίοδος Β — Έτος Αον (16ον)

ΑΡΙΘ. 21'630)

Σάββατον, 4 Μ.ΐου 1919.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Ἀφήστε τοὺς λαοὺς!
 ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Χελιδόνια σὸν Παρ-
 θενόνα,
 ΜΕΣΣΙΜ. ΓΚΟΡΚΗ: «Ἡ πομπή» (Μετάφρ. Κ. Καρ-
 θαίου).
 ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ: Μεθήσι.
 ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ: Κριτικά σημειώματα: «Μυ-
 ριέλλα».
 ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ: Σερενάτα.

Κ. ΝΤΑΓΓΙΦΗΣ: Θεσσαλία.
 Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
 Χ. ΣΤΡΙΧ: Εσφύζημα.
 ΛΑΥΡΑΣ: Σὸν Πουρτή.
 ΗΛΚΗΣ ΘΥΛΟΣ: Φ. λακή.
 ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΗΣ: Ἀκαδημία.
 Μ. ΚΑΡΕΛΛΑΣ: Preludio.
 ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ. Καλλιτεχνία—Ξέ-
 νη φιλολογία — Ἡ Κοινὴ Γνώμη — Χωρὶς
 γραμματόσημο.

Ἡ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,"

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ (Σκίτσο Ε. Παπαδημητρίου).

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

Η ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ.

Σὺ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Νουμά» ἐδημοσιεύθη ἕνα ποιηματάκι τοῦ Γκαίτε, σύμποιο ποιηματάκι, ἀπλό, μὰ μὲ θαθεῖά, θαυμάσια ἔννοια.

Τὸ ποιηματάκι αὐτὸ λέγεται «Κατ' ἡγήση» καὶ μέσα στοὺς δέκα στίχους του κλείνεται ὅλο τὸ μυστικὸ τῆς ἰδιοκτησίας, πὸν πρώτη ἀρχὴ τῆς ἦταν ἡ ἀρπαγὴ.

Ὁ δάσκαλος:

Στοχάσου, πὸς σοῦ χάρισε,
γιέ μου, τὸ θιός σου;
Γιατὶ δὲν τὸ ἀπέχτησες
σὺ μοναχός σου.

Τὸ παιδί:

Ἄ! τῶχο ἀπ' τὸν πατέρα μου.

Ὁ δάσκαλος:

Κ' ἐκείνος ἀπὸ ποῦ;

Τὸ παιδί:

Ἄπ' τὸν παπποῦ.

Ὁ δάσκαλος:

Μὰ σιάσου, δά! Καὶ σὶν παπποῦ
ποὺς τῶχο χαρισμένο;

Τὸ παιδί:

Τῶχο παρμένο!

Ἀη. ἀρπαγμένο. Καὶ νά, πὸς μέσα σὲ δέκα στίχους ὁ μεγάλος ποιητής, πὸν ἀγγίξε ὅλα τὰ θέματα τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης, δίνει ἕνα μάθημα, ἕνα ὁσοῦτο μαστίγωμα ἀντιπλουτοκρατικὸ, πρώτης γραμμῆς. Τὰ θεμέλια τῆς σημερινῆς κοινωνίας εἶναι ἀνήθικα, σαθρά, ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἑλικὸν τῆς εἶναι ἡ ἀρπαγὴ. Κι αὐτὰ τὰ θεμέλια ἔρχεται σήμερον ὁ ἐργάτης νὰ τὰ ἠθικοποιήσῃ, καὶ σιγὰ σιγὰ νὰ τ' ἀλλάξῃ. Εἶναι, βλέπετε, ἴσους ἀπλά τὰ πράγματα.

***

ΓΛΩΣΣΟΚΟΠΗΜΑΤΑ

Ἐξακολουθοῦν τὰ γλωσσοκοπήματα σὺς ἀστικές ἐφημερίδες κατὰ τῆς Δημοτικῆς γλώσσης. Ἀναμωσθύνται τὰ ἴδια μπαγιάτικα ἐπιχειρήματα, τ' ἀριθμοῦντα ἠλικίαν ἡμίσεος καὶ πλέον αἰῶνος τὸ καθένα τους, ἀνακαλοῦνται ἐκ τῆς ἐφεδρείας ὁ περίφημος Παλιόκουβένιας καὶ ἡ περιπόθητη Κιχριμπάρα, θγαίνει ἀπὸ τὸ ξύδι τὸ τουρσοποιημένο Πρωτοβάρεμα καὶ τὸ Σοφία σούζα! καὶ ἡ καθαρευουσιάνικη μανία δὲν ἀναγνωρίζει κανέναν ἕρπον στὴν βλακώδη παραποίηση καὶ τὴν φαιδρὴν παραμόρφωση διαφόρων λέξεων, πὸν τίς φορτῶνει, μὲ ἐλαφρὴ τὴν συνείδηση, σὴν ῥάχη τῆς κοινοβιασμένης τῆς Δημοτικῆς.

Ἐν τούτοις οἱ ὑπέρομαχοι τῆς Καθαρευούσης, ἀραδιάζοντες τὰ ὑπερ ἀντὶς ἐπιχειρήματα, ἔχουν παραλείπει δύο, τὰ σπουδαιότερα. Πρῶτα πρῶτα ἡ καθαρευούσα μᾶς χρειάζεται γιὰ νὰ συμπληρώσουμε μὲ κόψια λόγια τὸ κενὸν τοῦ ἐγκεφάλου μας, τὸ ὅποιον κενόν, ἡ ἀναθεματισμένη ἡ Δημοτικὴ, ἔχει τὴν δύ-

ναμιν νὰ τὸ ξεσκεπάσῃ ἕνα ἄσθρον λ.χ. γραμμένο σὴν ὑπερκαθαρευούσαν, ἀλλὰ Καθαράκη, σὲ καταπλήσει μὲ ἄς εἶναι γεμάτο ἀέρα φρέσκο. Δεύτερον, ἡ Καθαρευούσα σὲ βοηθεῖ νὰ λέγῃς ἢ νὰ γράφῃς τὰ βρωμερότερα πράγματα, χωρὶς νὰ κοκκινίξῃς οὔτε σὺ οὔτε ἐκεῖνοι πὸν σὲ ἀκοῦν ἢ πὸν σὲ διαβάζουν.

— Τί σημαίνουν ὅλ' αὐτὰ τὰ ἐπίθετα πὸν μᾶς ἀραδιάζετε κατὰ τοῦ ἀντιπάλου σας; ἐρωτοῦσε κάποιον κυρία ἕναν πὸν εἶχεν ἐξεμέσει κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του ὅλα τὰ εὐώδη Ἄριστογάνεια ἐπίθετα.

— Σημαίνουν πολλὰ καὶ πολλὰ! τῆς ἀποκρίθηκε χαμογελοῦς πονηρῶς.

— Μὰ δὲν καταλαβαίνω τίποτε!...

— Περὶ αὐτοῦ ἴσια ἴσια πρόκειται!...

Βλέπετε, ὑπάρχει καὶ μιὰ γλώσσα πὸν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ βρῆσῃ μ' αὐτὴν καὶ νὰ αἰσχρολογῆ ἀκινδύνως.

«Κοινωνία»

*** ΤΥΠΟΣ ***

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΚΑΙΤΕ:

Μινιδόν.

Μετάφρασις ΗΛ. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗ

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΓ'ΙΛΔ:

Ἡ μπαλλάδα τῆς φυλακῆς τοῦ Ρίντιγγ.

Μετάφρασις Κ. ΚΑΡΘΑΛΙΟΥ.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΩΦ:

Τὸ σπῆτι μὲ τὸ ἀέτωμα
καὶ ἄλλα διηγήματα.

Μετάφρασις ΑΘ. Π. ΜΙΧΑ.

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ:

Φόουστ.

Μετάφρασις ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗ.

BENIAMIN ΚΩΝΣΤΑΝ:

Ἄδολφος.

Μετάφρασις ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ.

ΑΡΘΟΥΡ ΡΑΝΣΟΜ:

Ὁ Ὄσκαρ Ουάιλντ καὶ τὸ ἔργον του.

Μετάφρασις Κ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

διὰ τοὺς κ. κ. ὁδοντοιατροὺς

Εἰς τὸ κατάστημα LABARBERA, I. ΚΑΝΑΡΗ καὶ Σία, Σταδίου 3, παρελήφθησαν τὰ ἀναμενόμενα ὁδοντοιατρικὰ εἶδη τοῦ ἐν Λονδίῳ Οἴκου C. ASH SONS et Cie.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α' (16^{ον})

Ἀθήναι, Σάββατον, 4 Μαΐου 1919

ΑΡΙΘ. 21 (630)

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Ἵσσοι πιστεύανε πὼς ὁ Σεβασμῳτάτος τοῦ Βόλου περνάει τις ἡμερες του σε συντριβὴ και μετάνοια, γελαστηκανε με τὸ χερότερο τρόπο. Δυὸ τόσο ἡρωικοὶ ἄνθρωποι, ὅπως ἡ περιφημὴ δικη τοῦ Ἀναπλιῶ και τὸ Ἀνάθεμα, εἶτανε ἀρεκτὰ νὰ χαρίσουνε σ' ἓναν ἄνθρωπο τὴ γαλήνη τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς. Μέσα στοὺς τέσσερες τοῖχους ἓνός μοναστηριοῦ ἐρημικοῦ ὁ Σεβασμῳτάτος μποροῦσε νὰ κάνη τὴν ἀπαραίτητη αὐτοκριτικὴ και νὰ θυμηθῆ κάποια λόγια ἐκείνου ποὺ καυχίεται πὼς συνεχίζει τὴ διδασκαλία.

Μὰ ὁ Σεβασμῳτάτος δὲν ἔχει καμὰ ἐπιφύλαξη γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ἀπολύτως καμὰ. Ὡ τὸν ἀξέχαστο Δεσπότη, πὼς μᾶς θύμησε πάλι παλῆς, λησμονημένες ἡμέρες!

Ὁ Ἀγιώτατος Πατὴρ ἔνοεε τελοςπάντων νὰ βάλῃ μάχαιραν ἀναμεταξύ μας. Τὸ δοκίμασε στὸ Βόλο μὴ φορὰ πνίγοντας στὴ γέννησή της μὴ εὐγενικὴ ἀπόπειρα γιὰ κάποιον πνευματικὸ λυτρωμὸ. Καὶ ὁ Βόλος εἶδε ἡμέρες ποὺ θὰ εἶναι αἰώνια μοντζούρα γιὰ τὴν ἱστορία του, και τὸ Ἀνάπλι εἶδε ἓνα Δεσπότη μάρτυρα στὴν περιφημὴ δικη και ἄκουσε λόγια ἀπὸ τὸ στόμα του ποὺ δὲ μοσκοβολούσανε ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸ ἄρωμα. Κ' εἶδε ὁ κόσμος ἔπειτα μὴ μέρα ἓνα χέρι νὰ σηκώνῃ μὴ μαύρη πέτρα και νὰ ρήκῃ ἀνάθεμα και νὰ ξεστομίξῃ κατάρες. Εἶτανε τὸ χέρι τοῦ ἴδιου τοῦ Δεσπότη ποὺ ξετροῦπωσε μέσα ἀπὸ τὸ φαροδομάνικο ὄχι γιὰ νὰ σκορπίσῃ εὐλογίες μὰ γιὰ νὰ δαγκώσῃ πικρὰ σὰ φεῖδι. Ὑστερα τὸ φεῖδι μαζώχτηκε πάλι στὴν τρύπα του εὐχαριστημένο σὰν ἔχυσε τὸ πικρὸ φαροδομάνικο του.

Ἔτσι, ἀφοῦ δὲν μπόρεσε νὰ ξεπαστρέψῃ τοὺς μαλλιαρούς, ὅπως τὸ ὄνειρεῖται ἓνας μισαλλόδοξος φανατισμὸς, βάλθηκε τώρα νὰ ἀφανίσῃ τοὺς σοσιαλιστῆς.

Ὁχι Σεβασμῳτάτε. Δὲν εἶσατε ὁ καταληλότερος ἄνθρωπος γιὰ αὐτὴ τὴ δουλειά. Σὰς λείπει τὸ ἀπαιτούμενο κῦρος. Ὁ Βόλος και τὸ Ἀνάθεμα ὑψώνονται πάντα μπροστά σας σὰ δυὸ μαῦρες στήλες ποὺ τις ἔσθησατε ὁ ἴδιος με

τὰ χέρια σας, γιὰ νὰ μᾶς θυμίζουνε μὴ σκοτεινὴ ἐποχὴ, μὴ σκοτεινὴ δράση, σκοτεινὴ, μαύρη σὰν τὸ ράσο σας, ἓνός Δεσπότη, ποὺ οὐκ εἶτανε, ἄχ, δὲν εἶτανε ὁ Δεσπότης Μυριήλ.

Τὶ ζητᾶτε νὰ σᾶς δηλώσουνε οἱ σοσιαλιστῆς; Ἄν πιστεύουνε στὸ Χριστὸ; Μὲ τί δικαίωμα ἔρχεστε σεις σήμερα και ὑποβάλλετε αὐτὸ τὸ ρῶτημα; Δὲν ξέρετε ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα ἀγωνίστηκε, πάλαιψε αἰῶνες, ἔχυσε τὸ αἷμα τῆς ἴσια ἴσια γιὰ αὐτὸ, γιὰ νὰ μὴν ἔχῃ τὸ δικαίωμα κανίνας παπῆς νὰ μπαίνει ἀδιάκριτα στὴ συνείδηση τοῦ ἄλλουνοῦ και νὰ ἐρευνᾷ τὸ περιεχόμενό της; Συλλογιστήκατε ποὺ ζητᾶτε νὰ μᾶς σπρώξετε με μὴ τέτοια ἐνέργεια; Μὰ ἐμεῖς Σεβασμῳτάτε ζοῦμε στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα ὄχι στὸ Μεσαιῶνα. Ἄχ, γιατί Σεβασμῳτάτε νὰ καθυστερήσετε τόσο, γιατί νὰ γεννηθῆτε τόσο ἀργά; Ἡ θέση σας εἶτανε τότε, ἐκεῖ στὴν Ἰσπανία, μέσα σ' ἓνα δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης, ποὺ μπορούσατε κάλλιστα νὰ εἴσατε καὶ Πρόεδρος του. Ὁ Φίλιππος ὁ Β' θὰ σᾶς χεροκροτοῦσε. Τότε θὰ μπορούσατε νὰ στείλετε ἄνθρωπος στὸν τροχὸ, νὰ τοὺς ρήξετε στὴ φωτιά, νὰ κόψετε τὴ σάρκα τους, τὰ κόκκαλά τους νὰ τρίζονε και νὰ εὐφρανθῆ ἡ ψυχὴ σας. Σήμερα εἶναι κάπως ἀργά γιὰ νὰ κερδήσετε μὴ τέτοια δόξα. Σήμερα—τὸ εἶδατε δᾶ—οὔτε ὁ ἀφορισμὸς σας δὲν κάνει ἐντύπωση.

Θέλετε νὰ μάθετε ἄν οἱ σοσιαλιστῆς πιστεύουνε στὸ Χριστὸ. Μὰ καὶ μεῖς σᾶς ρωτοῦμε. Ἔσεῖς τὸν πιστεύετε τὸ Χριστὸ; Τὸν πιστεύατε τότε ὅταν προσπαθούσατε νὰ σπρώξετε τὸ ποίμνιό σας σὲ πράξες ποὺ οἱ μέλλουσες γενεὲς θὰ τις θυμοῦνται και θὰ ντρέπονται; Τὸν πιστεύατε τὸ Χριστὸ τὴ μέρα ποὺ ὑψώνατε τὸ χέρι σας γιὰ νὰ ρίξετε τὴν πέτρα τῆς κατάρης, ὅταν τὰ χεῖλια σας ξεστομίζανε τὰ φοριχτὰ τὰ λόγια τοῦ ἀφορισμοῦ; Τὸ Χριστὸ δὲν τὸν ὁμολογεῖ κανεῖς. Τὸ Χριστὸ τὸν ἔχει στὴν καρδιά του ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς κ' οἱ Ἕλληνες σοσιαλιστῆς εἶναι ἀρεκτὰ χριστιανοὶ γιὰ νὰπέχουνε ἀπὸ μὴ ὁμολογία ποὺ μόνον τὴν ταρτούφικη εὐσέβεια μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ. Μήπως στὰ πέντε γρόνια τοῦ τρομεροῦ πολέμου τὸ Χριστὸ και τὸ Θεὸ δὲν εἶχανε κάθε μέρα στὸ στόμα τους

οί μεγάλοι δολοφόνοι πού τὰ χέρια τους στάζανε αίμα ; Τους εμπόδισε αὐτὸ νὰ σφάζουνε, νὰ κάψουνε, νὰ πνίξουνε, νὰ βουτήξουνε στὴ δυστυχία τὸν κόσμο ;

Κ' ἔπειτα. Τῆ στιγμῇ πού οἱ λαοὶ σηκώνονται γιὰ νὰ ἐπιβάλλουνε τὶς χριστιανικὲς ιδέες τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἰσότητος, πὼς δὲν τὸ καταλαβαίνετε πόσο τὸ ράσσο γίνεται ἀντιπαθητικὸ παίροντας τὸ μέρος τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν ; Εἶναι ἀνάγκη νὰ θυμίζετε πάντα στοὺς λαοὺς τὴν πικρὴ ἀλήθεια πὼς τὸ ράσσο σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες στάθηκε ἀντίμαχο σὲ κάθε ἀπελευθερωτικὸ κίνημα πού ζήτησε νάνεβάσῃ τὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς ;

Δημιουργήθηκε, σήμερα μάλιστα, τόση δυστυχία στὸν κόσμο πού ὁ προορισμὸς τοῦ κλήρου, πού ἐννοεῖ τὴν ἀποστολὴ του, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλος παρὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς δυστυχημένους, νὰ γλυκάνῃ τὴν πίκρα τῆς ζωῆς, νὰ ὑψώσῃ τὴ συνείδηση πρὸς ἓνα φωτεινότερο ἰδανικό. Σεῖς ἔρχεστε καὶ ζητᾶτε νὰ φανατίσετε, νὰ συδαυλίσετε τὴ φωτιά. Ἡ φωνὴ σας ἀντηχεῖ σὰν ἓνα φοιχτὸ σάλπισμα Μεσαιωνικοῦ συναγερομῆ πού ζητᾶ νὰ σηκώσῃ τὰ πλήθη. Μά, Δεσπότη μου, δὲ διδαχτήκατε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Βόλου πὼς οἱ Ἰδέες εἶναι ἀθάνατες ; Γιατί δὲ συλλογιέστε τὴ θέση σας τῆ στιγμῇ πού ὁ χεῖμαρος τῆς λαϊκῆς ὁργῆς κατεβαίνοντας θὰ σᾶς βρῆ μπροστά του, στὸ μανιασμένο διάβα του ; Ἐχετε τόσα ἄλλα καθήκοντα σήμερα. Ἀφήστε τοὺς λαοὺς ἤσυχους νὰ ζητήσουνε μόνοι τὸ δίκιο τους.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

*Νά, ἡ ἀνοιξη γυρίζει, νά, τὸ χελιδόν
Στὸν Παρθενῶνα ξαναχίττει τὴ φωλιά του !
Μιστρέλλ*

Πετοῦνε τ' ἀνοιξιὰτικα πουλιὰ στοῦ Παρθενῶνα
τὶς ἄγριπνες στοές
Καὶ δίχως νὰ ν' ἀγγίξουνε μιὰ δωρικὴ κολῶνα
Στὶς ῥοδίνες σκιές
Τοῦ δειλινοῦ ἀνεμίζονται καὶ χίνονται στ' αἴρι
Σὰν τὶς σαῖτες πού πετᾶει μικροῦ παιδιοῦ τὸ χέρι.

Κύκλους κοντυλογράφουνε στ' ἀχνότρεμο ἀεράκι
Καὶ στὸ γλαυκὸ οὐρανὸ
Νὰ πάνε λὲς ψηλότερα ποθοῦν κι ἀπ' τὸ γεράκι
Πιὸ πέρ' ἀπ' τὸν ἀχὸ
Ποὺ τρικυμίζει κάτω ἐκεῖ τὴν κοιμισμένη Ἀθήνα
Μὲ τραίνων κι αὐτοκίνητον σάλπιγγαν ἢ σειρήνα.

Μὰ πάλι γύρω πέτουνται στὰ δλόχρσα συντρίμια
Καὶ στοὺς ἀρχαίους ναοὺς
Μαῦρα κι ἄν εἶναι φέρνουνε τοῦ δειλινοῦ κελίμα
Μενεξεδιά κι ἀνθοῦς,
Κι ἀκόμα ἐδῶ μὲ σεβασμὸ περνοῦν στὸν Παρθενῶνα
Μεῖν ἀνοιξη νὰ φέρουνε στὸ διάβα τοῦ χειμῶνα.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΗ

” Η ΠΟΜΠΗ ”

Στὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ, ἀνάμεσα σὶ ἄσπρα σπιτάκια, τραβάει μὲ ἄγρια οὐρλιάσματα μιὰ παρᾶξενη στροδεῖα.

Ἐνα πλήθος ἀπὸ λαὸ προχωρεῖ, θαδίζει πυκνὸ κι ἀργά, κουνιέται σὰν ἓνα μεγάλο κῆμα. Μπροστὰ πηγαίνει ἓνα κακομοίρικο ἀλογάκι: ὅταν σηκώνει τὸνα ἀπ' τὰ μπροστινὰ του πόδια, κουνάει τόσο κωμικὰ τὸ κεφάλι του, πού θαρρεῖς πὼς τὸ στόμα του θάκουμπήσῃ στὶς σκόνες τοῦ δρόμου, κι ὅταν τραβάει τὸ πσινοῦ του πόδι, λὲς πού θὰ κᾶθῃσει καταγίς.

Στὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ ἀμαξιοῦ, πού τὸ σέρνει τάλογάκι, εἶναι δεμένη μ' ἓνα σκουρὸν μιὰ μικροσωμη, δίδτελα γυνή, γυναίκα, σχεδὸν παιδί ἀκόμα. Περπατᾶει ἀπ' τὸνα πλερὸ τοῦ ἀμαξιοῦ μὲ παρᾶξενὸ βῆμα τὸ κεφάλι τῆς μὲ κατάμαυρα, πυκνὰ καὶ σουρομαδημένα μαλλιά εἶναι στραμμένο πρὸς τὰπάνω καὶ γέρνει λίγο πρὸς τὰ πίσω πὰ μάτια τῆς, ὀρθάνοιχτα, κοιτάζονε μακριὰ καὶ πέρα μ' ἓνα ἠλίθιο βλέμμα... Τὸ κορμί τῆς εἶναι καταματωμένο, τὸ ἀριστερὸ ἀπ' τὰ ἐλαστικά, κοριτοῖστικα στήθια τῆς εἶναι καταξεσκιομένο καὶ τρέχει αίμα... Μιὰ κόκκινη γραμμὴ σέρνεται στὴν κοιλιά τῆς καὶ τὸ ἀριστερὸ τῆς σκέλος, ἴσαμε κάτω, στὸ γόνατο πᾶρα κάτω ἢ αἱματένια γραμμὴ εἶναι σκεπασμένη μὲ μιὰ σκούρα κροῦστα ἀπὸ σκόνη. Φαίνεται πὼς ἀπ' τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς αὐτῆς ἔχει ξεδαρθεῖ μιὰ μακριὰ στενὴ λουρίδα τοῦ πετοῦ τοῦ της, καὶ πὼς τῆς ἔχουν δείρει τὴν κοιλιά μὲ ξύλο, γιατί εἶναι φοθερὰ προσημένη καὶ κατάμαυρη.

Τὰ χαριτωμένα καὶ μικρὰ πόδια τῆς μόλις κι ἀγγίζουν τὸ χῶμα, δάκκερο τὸ σῶμα τῆς εἶναι κωσιωμένο καὶ τρεκλίζει πότε δῶ καὶ πότε κεῖ, ἔτσι πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ πὼς βαστιέται ἀκόμα αὐτὴ ἢ γυναίκα στὰ πόδια τῆς, πού κι αὐτὰ—ὅπως ὅλο τῆς τὸ κορμί—εἶναι καταματωμένα, καὶ πὼς δὲν πέφτει καταγίς νὰ στροθεῖ πίσω ἀπ' τὰμάξι στὸ δρόμο...

Ὅμως ἀπάνω σὶ τὰμάξι κάθεται ἓνας μεγαλόσωμος χωρικός μὲ μιὰ ἄσπρη μπλουζά, κ' ἓνα μαῦρο κῶκκο, πού ἀπὸ κάτω του προβάλλουν κἀνι ξανθὲς μπουκλες σὶ ἓνα χέρι κρατᾶει τὰ γκέμια, σὶ ἄλλο τὸ κροῦτο, καὶ μιὰ μαστιγώνει τὰ καπούλια τοῦ ἀλόγου, καὶ μιὰ τὸ κορμί τῆς μικροσωμῆς, δίδτελα σχεδὸν παραμορφωμένης γυναικὸς. Τὰ μάτια τοῦ ξανθοῦ χωρικοῦ εἶναι πλημμυρισμένα μ' αίμα καὶ σπιθοβολοῦνε ἀπὸ χαρὰ καὶ μοχηρία. Τὰ μαλλιά του δείχνουν ἀκόμα πὺδ πράσινα τὰ πρασινωπά του μάτια. Τ' ἀνασκουμπωμένο του μανίκια ξεσκεπάζουν κἀνι δυνατὰ, κρεατωμένα τριχωτὰ μπράτσια, σὶ τὸ στόμα του εἶναι ἀνοιχτὸ καὶ γεμάτο κοφτερὰ, κάτασπρα δόντια. Κάθε τόσο ἠωνάζει ὁ χωρικός μὲ θραχηγὴ φωνή:

«Νά... στρογγυλά! ἄ! ἄ! Πάρε κι αὐτὴν! Δὲν εἶναι ἔτσι, θρὲ παιδιά!»

Πίσω ἀπ' τὰμάξι καὶ τὴ γυναίκα θαδίζει ἓνα μεγάλο πλήθος ἀπὸ λαὸ καὶ φωνάζει, οὐρλιάζει, γε-

λάει, σφριάζει, πειράζει. Νέοι τρέχουν από πίσω, και πολλοί απ' αυτούς πηγαίνουν κοντά της και της φωνάζουν καταπρόσωπα αδιάκριτα λόγια. Τότε ένα ήγερό γέλιο σκεπάζει όλες τις άλλες φωνές, καθώς και το σφύριγμα που κάνει το καμουτσικι στον άερα. Γυναίκες μ' άναμμένα τα πρόσωπά τους και μάτια που λάμπουν από χαρά ακολουθούνε... "Αντρες φωνάζουνε στο χωρικό που κάθεται απ' άμάξι και βρώμικο... Έκείνος γυρίζει πίσω και γελάει άνοιγοντας πλατύ το στόμα του. Μιά καμουτσικιά πέφτει τώρα πάνω στο κορμί της γυναίκας... Το λιανό και μακριά καμουτσικι διπλώνεται γύρω απ' τον ώμο της και σφηνώνεται κάτω απ' την άμασάλη... Τότε ο χωρικός τραβάει με φόρα το κροτίο προς το μέρος του ή γυναίκα θιάζει μία δυνατή φωνή και πέφτει τανάσκελα. Πολλοί απ' το πλήθος τρέχουν κοντά της γρήγορα γρήγορα και την σκεπάζουν με τα κορμιά τους, σκέδοντας από πάνω της. Το άλογάκι για μία στιγμή σταματάει, ύστερα όμως ξαναρχίζει το δρόμο του και η γυναίκα σέρνεται πάλι πίσω απ' άμάξι... Το ηρωικό άλογάκι, προχωρώντας άγάλια άγάλια, κουνάει το κεφάλι του, σαν νάθελε νά πει:

«Είναι ντροπή νάναι κανείς ζώο! Σε κάθε άτιμία είναι κανείς άναγκασμένος νά παίρνει μέρος.»

‘Ο ούρανός, ο καλοκαιρινός ούρανός είναι καιπακάθαρος και δίχως το παραμικρό συννεφάκι, και ο ήλιος πλημμυρίζει τον κόσμο με τις φλογισμένες του άχτίδες....

Αν έγραφα την άλληγορικήν εικόνα των μαρτυριών ενός προφήτη καιταρκεγμένου από την πατριδα του που δεν τον παραδέχεται,—δυστυχώς όχι! Αυτό άνομάζεται «πομπή». Μ' αυτόν τον τρόπο τιμωρούν οι άντρες τις γυναίκες τους διαν τους άπαιτούν: είναι μία ήθογραφική σκηνή που είδα στις 15 του Αλωνάρη του 1891 στο χωριό Καντιμπόγκα της επαρχίας του Χέρσον.

(Μετάφρ. Κ. ΚΑΡΘ.)

ΜΕΘΗΣΙ

Στον άνεμο, στον άνεμο οι τρομάρες,
οι πόνοι κ' οι καημοί και τάγραα μιση
και του θυμού οι θλιμένες θολομάρες—
καπνοι από μια φωτιά, που πάει νά σβύσει.
‘Απόκριφες, άμίλητες λαχτάρες
έχοννε την καρδιά μου πλημμυρίσει...
Πάρτε γλυκές, αιολικές καθάρες
κι απλό ή χαρά τραγοῦδι άς άρχινήσει.
Και κάστετε ένα γύρω στο χορτάρι,
το θείο κρασί νά πιούμε, που κερνάει
του πόθου το ξανθό το παλληκάρι.
Χαρά στονε, που πρώτος θά μεθήσει!
‘Οποιος μεθάει ποτές του δέ γερνάει,
γιατί ή ζωή είν' άτέλειωτο μεθήσι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΜΥΡΙΕΛΛΑ΄

(ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ κ. ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ)

‘Η δραματική προσπάθεια του κ. Δημ. Ταγκόπουλου, που άρχισε στα 1905 με τους «Ζωντανούς και Πεθαμένους», ξετυλίχτηκε με τον «Ασωτον» (1906), τις «Άλυσίδες» (1908), «Στην δξώπορτα» (1909) και τον «Αρχισυντάχτη» (1913), μās έδωσε τελευταία καινούριο έργο, τη «Μυριέλλα» δράμα με τρία μέρη.

‘Ο χαρακτηριστικός νεωτερισμός στην έργασία του κ. Δ. Ταγκόπουλου, είναι πως ή δραματική σύγκρουση δέ φανερώνεται άνάμεσα στα πρόσωπα, με τα πάθη, μα με τις ιδέες. Κι αν καιμιά φορά ξεχωρίζουνε στις σκηνές του οι άνθρωπίνες έννοιες που παλεύουν και μάχονται συναμεταξύ τους, πάντα κάτω απ' αυτές, οα σκέψουμε βαθύτερα, θά παρατηρήσουμε νά τις ζωντανεύουνε διαφορές οε λογis κοινωνικές ιδέες κι αντίληψεις. ‘Ετσι, φτάνει το δράμα νά ξεφύγη από τον παλιό του κι αιώσιο φρεσικό του δρόμο, κι αντίς νά μιλή στην ψυχή και στο αίσημα, νά γυρίξη όλο προς το νου και τη σκέψη. ‘Εδώ, σηματοδύεται ή σημαντική πρωτοτυπία του συγγραφέα, και ο αυτό το σημείο πρέπει νά σταθή κανείς για νά ζυγιάση την άξία του ίσα με τώρα έργου του.

Στο νεώτερο άνθρωπο, τα παλιά κι αιώνια ψυχικά πάθη, δεν ξετυλίγονται πιά με τον πρωτόγονο τρόπο του άλλου. Για νά δημιουργηθούν αυτά, έξδν από τις συνθήκες της ζωής και τους νόμους της μοίρας, παίζει ρόλο κ' έν' άλλο στοιχείο: ή σκέψη, ή διάθεση κ' ή πίστη οε ιδέες διάφορες για την αντίληψη της ζωής καιτου προορισμού της, γεννημένες από την κλίση που νοιώθουμε προς την κοινωνική λευτεριά και τον άτομικό ξεσκαλωμό. ‘Η παράδοση μιάς συνθηματικής ήθικής, στηριγμένης στο νέμα και στην άπάτη, κουράζει ψυχικά το σημερινό άνθρωπο, του άνοίγει νέους ορίζοντες στις ιδέες για τη ζωή του, καινούριες λαχτάρες, κ' έτσι τονε φέρνει οε σύγκρουση με τα καθιερωμένα. ‘Η σύγκρουση αυτή, έξω από τα ψυχικά πάθη και μονάχα περιορισμένη στις ιδέες, μπορεί νά γίνη αντικείμενο δραματικής τέχνης; Νά, το ζήτημα. ‘Ο κ. Δημ. Ταγκόπουλος τόλμησε. Ποιός θά μπορούση νά κατακρίνη τον συγγραφέα που θέλει νάνοίξη δρόμους οε τόπον άνεξερεσνητο;

‘Η Μυριέλλα είναι μια νέα κοπέλλα, που έχει ψυχόρμητη μέσα της τη λευτεριά προς τη ζωή. Μοιάζει της μάνας της, που γιατί άγάπησε έναν άλλον, ο άντρας της τη σκότωσε. Και τη σκότωσε μόνο για νά μη τονε χωρίση, κ' έτσι ή μεγάλη περιουσία του πεθερού, του ξεφύγει πιά από τα χέρια. ‘Ο άντρας ύστερα' απ' αυτό το έγκλημα «τιμής» άθωώνεται από το δικαστήριο. Περνούνε χρόνια. ‘Η μικρή Μυριέλλα μεγαλώνει, μαθαίνει το γριχτό κακούργημα, άντιπαθεί τον πατέρα της που θέλει νά εγαρμόση και ο' αυτή τις σκουριασμένες του ιδέες για την «τιμή» μιάς κοινωνίας που τιμή δεν έχει, κ' έτσι τελειώνει νά του φύγη από το σπίτι, καταπατώντας τις κοινο-

νικές συνθήκες, γιατί λαχταρά ζωή με ειλικρίνεια λεύτερη, κι αληθινά ήθικη.

Η υπόθεση αυτή ξετυλίγεται στα τρία μέρη του έργου με διάλογο ζωντανό και γοργό. Κάποια είρω-νική διάθεση και μιάς εδδνμης εξυπνάδας παιγνί-δισμα, δέν απολείπουνε και σις κυριώτερες σιγι-μές. Το μεταχείρισμα τής δημοτικής γλώσσας φα-νερώνεται με τρόπο καλλιτεχνικό και με ικανότητα δοκιμασμένη. Κάπου κάπου για να κρατήσει, ο συ-γραφέας, το ενδιαφέρο στο θέμα του, τραβά περιο-σότερ' απ' δι προέπει τήν κουβέντα, καθώς λόγου χάρη στή μέση τής πρώτης πράξης, στή φάρα τής δευτερης και στο τέλος τής τρίτης. Μά οι τεχνικοί λόγοι πον τον αναγκάζουνε οε τοῦτο είναι δεμένοι με το είδος τής δραματικής του μορφής. Χρειάζεται ευκαιρία για να ξεδιπλώη ιδέες και σκέψεις, κ' ε-τσι να μās δώση τή «θέση» του έργου, το δέσιμο ὕ-περα και τή λύση. "Αν ὄλο το δράμα σιηριζότανε στο ανθρώπινο πάθος, θά εἴτανε ανάγκη από ἑπα-νωτά επεισόδια για να ξετυλίγουνε το μῦθο. Έδω, το ἐναντίο, τὰ επεισόδια οα να μās ταράζονε τήν προσοχή μας για το κύριο θέμα.

Οι χαρακτήρες πάλι, είναι δημιουργημένοι ἀπο-κλειστικά, εἶτοι πον οι πράξεις να συμφωνοῦνε μαθη-ματικά με τις ιδέες. Μά πρώτα μās δείχνονται, από το συγγραφέα, οι ιδέες, κι ὕστερα ἐρχεται ἡ δράση να τις σφραγίσῃ, ἀντίθετα πρὸς τὸν κλασσικό κα-νόνα. Σ' ἐν «Ανοιχτο γράμμα» του ὁ Ψυχάρης, για τὸς «Ζωντανὸς και πεθαμένους» πρὸς το συ-γραφέα τὸς («Ρόδα και Μήλα», τόμος Ε', μέρος δεύτερο), σημειώνει: «Τὰ πρόσωπα σου είναι ιδέες. Μά σις ιδέες αὐτές ἔδωσες σάρκα, ἔδωσες ψυχή... Οἱ ἐρωμένοι σου... πὸν κωνθενιζόουνε ἀναμεταξύ τους, ἄλλα θέματα ὁμιλίας δέν ἔχουνε παρὰ θέματα πὸν είναι τής διανοητικής σειρᾶς, μάλιστα και τής λογικής». Και για τοῦτο συχνά οι ἄνθρωποι σὶά δράματα τοῦ κ. Δημ. Ταγκόπουλου, δέν ἔχουνε ἀμ-φιβολίες, ἐπιφύλαξες, παραπατήματα και ὑποχώρη-σες. Είναι πάντ' ἀλύγιστοι και μονοκόματου ὅπως παρατήρησε ἄλλοτε ὁ Παλαμᾶς («Γράμματα», τόμος β') και για να τὸς πλάση και τὸς παρουσιάση τέ-τοιους «καμιά φορὰ θφίνει», ὁ συγγραφέας, «να παραφαίνονται οι κλωσιτὲς πὸν τὸς τραβά δεμέ-νους».

Μά μ' ὄλ' αὐτὰ δέν μπορεῖ κανεὶς ν' ἀποκλείση πὸς κ' εἶτοι ζωντανά, πὸν πρόσωπα σιή «Μυ-ριέλλα» είναι πὸν ζωντανά, πὸν συγκαιρινά. Τέ-τοιιοι γαοαχηριστικοὶ τύποι δὲ λείπουνε σήμερα, κ' ἐπειδὴ ἴσως να είναι κάμποσο ἐξαιρετικοί, τραθή-ξανε το διαφέρο τοῦ συγγραφέα και τήν προσοχή τής παρατήρησής του.

Ἡ σκλαβιά τοῦ θηλυκοῦ κόσμου, μέσα σις κοινω-νίες, ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια χιτύπησε τις αἰσιαντικές ψυχές. Ὁ σίχος τοῦ Γκαῖτε σιήν «Ιφιγένεια ἐν Ταύροις»:

Πόσο σιενή είναι ἡ τύχη τής γυναίκας!

κλείνει μιὰ ιοανική ἀνασώνηση πὸν ἀνιηχεί ἀκόμα ἴσα με τις μέοες μας. Πιεναιτική πρόοδο και πολιτι-νιὲς πολύρονος. δείξανε τελεμαῖα, πὸς τίποτα δὲ φελοῦνε σὶά ζητήματα τής σκλαβιάς. Ὁ ἄντρας, κν-

ρίαργος με τήν παραδομένη συνήθεια και με το νόμο τής πρόληψης, πιέζει ἕναν ἄλλον ἄνθρωπο, κατώ-τερο του τάχα, γιατί μόνο και μόνο δέν είναι τοῦ ἴ-διου φύλου. Κ' ἐπειδὴ ἡ τέτοια πίεση στέκει' ἔξω από τή δικαιοσύνη τή φυσική, ἀκολουθοῦνε τραγω-δίες κοινωνικές, παθήματα και δυστυχίες, πὸν αἰῶ-νες περνοῦνε και τέλος δέν παίρουνε. Μά ἡ ἄδικη ἀνισότητα τής γυναίκας είναι το πρώτο θῆμα, για να νοιώσουμε κι ἄλλες κοινωνικές ἀνισότητες. Ὁ ὄρι-ζοις πλαταίνει. Κ' ἡ τέχνη, πὸν τὰ πάντα τής στέ-κονται ἀφορμές, δὲ μένει ἀσυγκίνητη μπροστά στο ὄλικο τοῦτο. Ὁ κ. Δημ. Ταγκόπουλος και σιήν «Ο-ξάπορτα» και πάλι πὸν ἐμψυχωμένα σιή «Μυριέ-λλα», ἔρριξε το μάτι σιή σκληρή, γυναίκεια μοῖρα, ζουγράφισε με δυνατὸ χροῶμα τὸν ξεπεσοῦ, ἔσκυψε ν' ἀνασούη το γιωχὸ το πλάσμα, ἰόνιοε γενναίε τήν περιγρόνησή του σις βάραβρες συνθήκες.

Μά ὄλ' αὐτὰ με το δικὸ του δραματικό τρόπο. Πάτησε τήν ὄς τὸρα σιηνηκή ἡθογραφία, ἔξφυγε ἀπὸ το δρόμο τής σύγχρονης τοῦ πάθους με το ἐ-νάντιο πάθος, και χάριζε τή δοκιμαστική του σιράτα, τής δραματικής σκέψης και λογικής. "Αν με τοῦτο ἔπεσε πολλές φορὲς σὲ ἠθικολογικὸ κῆρυγμα νέας ζωής και σ' ἐπαγγελία μελλούμενης λευτεριάς, ἂν θυσίασε τἀναγνωρισμένα τεχνικά μέσα στο σκοπὸ του, ἂν δέν μπόρσσε να δικαιώση τή σκληρή ἐπιφά-νεια τής δραματικής του μορφής, σὲ πνοή κ' ἔξαση ἀηθλιότερη,—ὅμως τοῦ μένει το χάρισμα τής πρω-τοιουλίας, ἡ ειλικρίνεια τής ἔρευνας κ' ἡ ἀνεξαρη-οῖα σιὸν τρόπο τής ἐργασίας του, ἐργασίας πὸν ἀργά ἡ γλήγορα θά τραθήξῃ τήν ἄξια προσοχή σὲ δυὸ κῆ-κλους. Σὲ κείνους πὸν θά πασιόσουνε με ἀληθινὸ ἐνδιαφέρο να δείξουνε σιή σιηνη τή συγκαιρινή μας δραματική παραγωγή, και σὲ κείνους πὸν παίρ-νοντας ἀγορηή ἀπὸ τέτοιους νεωτερισμοῦς, θά μπο-ρέσουνε πατώντας σὶά χιτάκια τους, να δημιουργή-σουνε στο νεοελληνικὸ θέατρο μιὰ λαμπρὴ ἐποχή, πὸν ὄλοι περιμένουμε.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΣΕΡΕΝΑΤΑ

- Εἰπνησε Χατζηδάκη κ' ἡ νύχτα είναι βαριά.
- Φοβάμαι τὸν Ψυχάρη και δέν ξυπνώ, παιδιά.
- Εἰπνησε Χατζηδάκη να ἴδης το γέρο - Σια.
- Στο βῆμα ἐγὼ ἀνεβάζω τὰ φουσκωμένα ἄσκια.
- Εἰπνησε Χατζηδάκη κι ὁ κόκορας λαλεῖ.
- Ὁ ἔξυπνος Ψυχάρης με μπερδεψε πολύ.
- Μίλα μας Χατζηδάκη για τή δημοτική.
- Ἡ σόλοικη με πνίγει, παιδιά, ὑποταχτική.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

“ΘΕΣΣΑΛΙΑ,,

ΤΣΥ ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ

Πολλές φορές ο Στάθης ο Χαρούλης άπόρροε, άν έτοι θά περνούσε όλη του τή ζωή, άλέτρι, χωράφι, θέρος κι άλλων. Πολλές φορές τό σκέφτηκε, μιά δέν άπολήθηκε νά θρη λύση, ούτε σκέψη τής ζωής και τοῦ θίου. Κι έφτανε τὰ σαράντα ο Στάθης ο Χαρούλης. Όμως ούτε ο πατέρας του, ούτε ο παπούς του ποιές του δώσανε άφορμή νά σκεφτῆ παραπέρα άπ' ό,τι έβλεπε. Η ζωή του περνούσε ίδια κάθε χρόνο· ίδια κι απαράλλαχτη.

Παντρεύτηκε ο παπούς του, όπως είχε παντρευτῆ κι ο πατέρας του, όπως έπρεπε νά παντρευτῆ κι αυτός, όπως πρέπει νά παντρευτῆ κι ο γιός του κι οι άλλοι του γιοί. Και θά πέθαινε μιά μέρα, όπως πέθανε ο παπούς του, όπως θά πεθάνη κι ο πατέρας του κι όπως πρέπει μιά μέρα νά πεθάνη κι ο γιός του—γιατί έτσι: όποιος ζῆ, θά πεθάνη.

“Όλα, μιά όλα, γενικά, έπρεπε νά γίνονται, άκριβώς έτσι πώς γίνονται. Όπως ή ζωή, έτσι και ο θάνατος, έτσι και ή δουλιά: Νά δουλεύουν επί ζωής σιά ίδια χωράφια, νά κάθονται σιά ίδια σπύρια, νά τρώνε τό ίδιο ψωμί.

Μόνο πού λίγα χρόνια έγίνηκε μιά μεταβολή—δύο μεταβολές· μιά ο σιδερόδρομος, και μιά πού άλλαξαν άφέντη. Μά και αυτά τὰ συνήθησαν, ή κάλλιο δέν τὰ πολυνήθησαν. Με τῆν ίδια περιέργεια πού είδανε πρώτη θολά σιδερόδρομο, τονέ βλέπονν κάθε μέρα, πού σκίζη σθραλιζόντας τον κάμπο, τέσσερες ώρες μακριά π'ο χωριό· με τῆν ίδιαν άδιαφορία δεχτήκανε τό νέο άφεντικό. Ούτε με τον πρώτο μιλούσαν Τούρκικα, ούτε με τούτονε ρωμαίικα.

“Όλα ίδια στή ζωή τους. Μιά φορά τό χρόνο σπορά—μιά Χριστουγεννα· μιά Πασκαλιά—μιά θέρος. Κάθε καλοκαίρι άλλιώματα και θέρες....

“Όλα ίδια στή ζωή τοῦ Στάθη τοῦ Χαρούλη, όχι μονάχα αἰτουνοῦ, μιά και τῶν άλλων συχωριανῶ του—κι αυτό δέ γινόταν μόνο σιου Χαρούλη τό χωριό, τό Δεσχωρι, μιά και ο' όλα τοῦ Κάμπου τὰ χωριά. Κι εἶτανε φχαριστημένοι άπ' τή ζωή τους δι' οί Δεσχωριτες κι οί Καμπίσιοι· φχαριστημένοι γιατί δέν είχανε με τίποτα δυσαρεστηθῆ· γιατί δέν νοιώθαν άν είμπορείε νά είναι διαφορετικότερα;· και άκόμη φαντάζονταν πώς όλος ο κόσμος έτσι είναι—γιατί έτσι πρέπει νάναί....

“Ολ' οί Καμπίσιοι, δι' οί Δεσχωριτες και ο Στάθης ο Χαρούλης έτσι φαντάζονταν.

Μιά φορά μόνο ο Χαρούλης φαντάστηκε άλλιώδης, μιά λίγο, μονάχα μιά στιγμή· όντας τοῦ χάλεψε ο επιστάτης τοῦ τσιφλικιοῦ νά στείλῃ τό Λεινό, τή γυναικά του, τό θράδι στο Κονάκι.... Τότες ο Χαρούλης φαντάστηκε κάπως άλλιώτικα· σάν κάτι νά φώτισε τῆν άραχλιασμένη σκέψη του, σά νά ταραχτῆ ο θάλτος τοῦ τοῦ του και όλη αὐτή ή πρωτόφαντη ενεργεια, έκαμε ν' άποσπῆ λίγος παράξενα, ή θολή του ματιά,.... μιά εἶτανε μιά στιγμιόμια μόνο, δέν άντεξε πισότερο· αὐτή ή ενεργεια τονέ κούρασε πολύ, σά νάκαμε μόνος του δέκα σιρέματα χωράφι σέ μιά

μέρα....—Εἶτανε δικαίωμα τ' άφέντη νά κραξῆ μιά νύχτα τό Λεινό.... δέν εἶταν άφέντης;..

Σπῆτι, χωράφι, ζῶα, δουλιά, άντρες, όλα τ' άφεντικού, γιατί όχι κ' οί γυναίκες; Χμ... Τίποτες δέν είναι στον κόσμο άλλο άπ' τ'άφεντικό!...

“Όλα ίδια, καταπληχτικά ίδια, χρόνια και χρόνια τώρα· ζωή άλάκρη με τις ίδιες εντύπωσης, με τις ίδιες σκέψεις. Καμιά διαφορά, τίποτα καινούριο, πού νά προσενηση μιά νέα εντύπωση. Καμιά συγκίνηση, ούτε τὰ παιδιά, ούτε ή γυναικα πιά, ούτε χαρές ούτε λύπες, ούτε γέννα ούτε θάνατος—έτσι μαθές όλα πρέπει νά γίνονται....

Κι ο σιδερόδρομος πού περνάει κάθε μέρα σθραλιζόντας στον Κάμπο; Κι αυτός έτσι πρέπει νά περνάη....

Κ' έφτανε τὰ σαράντα ο Χαρούλης και διάβαινε ή ζωή του, όμοια όπως ίσα με τώρα... Και δέ φαντάζονταν άλλιώτικα, ούτε αυτός ούτε οί Δεσχωριτες, ούτε κι οί άλλοι Καμπίσιοι....

I

Έπυχε νά κἀνη χωράφι στήν άκρη τοῦ τσιφλικιοῦ, σιά ριζά θουνοῦ χαμηλότερου, πού άρχιναιε τό λειβάδι. Εἶτανε λιωκάδα, πού δέν άφινε τὰ χέρια νά τεντώσουνε σ' άλέτρι κ' έσπρωγγε τὰ πόδια σέ κίνηση λεύτερη, σέ περπάτημα δξω άπό τό χωράφι. Σάφρον μέσ' άπό τὰ κέδρα και τις πουρνारीες τις μοσκομύριοιτες, πού γέμιζαν εἰσοδιές τον άέρα και προσινάδα τό θουνο, άντήχησε κάτι λάλημα, πού έκανε τον άμοιρο τον Καμπίσο τον Χαρούλη, νά παρατήση τ' άλέτρι και νά σηκώση τό βαρύ, τό άσηκωτο κεφάλι μ' άπορία και ξάφνιασμα. Σάν παράξενο τοῦ φάνηκε στήν άρχή. Πρώτη φορά παρόμοιος άχός, τέτοιο λάλημα ερχότον σ' αὐτιά του· ή άπορία τοῦ γένηκε ταραχή και μιά χαρά παράξενη, σά φόβος, τονέ κούρασε. Κάτι παλιό ξυπνοῦσε μέσα του. Βασανίστη νά θυμηθῆ πότε και πῶν τόχε άκουομένο τοῦτο τό λάλημα· τοῦ κάκου.... Μπορεί νά τόχε κι όλας άκούσει ο πατέρας του, ίσως ο παπούς, και τοῦ παποῦ του ο πατέρας άκόμα... Κι όλο άκούονταν ο άχός... γέμιζε τον άέρα, έθγαιν' άπ' τή γίς, πλανιόταν πάνω άπό τῆν προσινάδα τοῦ θουνοῦ. Σήκωσε ψηλά—πρώτη φορά—ο Χαρούλης τό κεφάλι, σά νάθελε νά νοιώση και νά χοριόση, τό πρωτόφαντο θάμα, πού τοῦ γενότον!...

Εἶτανε λάλημα φλογέρας γλυκό, πού τή θαρούσε τσομπανόπουλο ξεγνοιαστο, μέσα σιά κέδρα τὰ μυροβόλα και σιά πυκνά πουρνάρια, σαλαγγίτας τὰ πρόβατα. “Ο αντίλαλος έφτασε ως τῆν ψυχή τοῦ Χαρούλη και τονέ μέθωσε!....

Νιράλα, κομάρα, νάρκη άκατανόγη, κούραση φριχτή τον έπιασε και άνάμεσα σπίνδες μανίας τονέ τάραιαν. Πέταξε τή θουκέντρα με θυμό κι άρπαξε τ' άλέτρι, νά τό κοματιάση άν ήταν μορετό.... μιά πάλι άτονα πέσαν τὰ χέρια με πίκρα. Εἶτανε κουρασμένος, σάν τότες πού ο επιστάτης τοῦ χάλεψε τό Λεινό.... “Εφερε τό χέρι σιά μάτια και με τ' άνάστροφο.... μιά εἶτανε σιεγνά....

“Άρχισε νά τρέχη καιτό τό θουνο, όδ' ερχότον τό λάλημα, ο γλυκός άχός. “Ετρεχε παλαβά μες σιά όργωμένα χωράφια... έτρεχε, έτρεχε, ποιές δέν είχε

τρούξει τόσο... τον τραβούσε ή σειρήνα, τον έφερε με τ' άγκυρά—μελένια της δίχτυα, ή μαγίστρα ή φλοέρα... Έστάθη νόμισ πώς είχε τρέξει αδιάκοπα χόροσνια και χόρνια, και δέν είχε φτάση σιά ριζά του θουνού. Κοιτάζε ξαφνιασμένα, έξαλλα γύρωθέ του. Η μοναξιά του έθαζε τρόμους, του ψιδύριζε φοβέρες ακατανόητες με τον παράξενο θόμβο. Δέν είταν από την κόραση, μα ποιές του, δέν είχε θγάλει πόδι έξω άπ' του τοιφλικιού το σύνορο—ούτε και κανέναν άλλος Δεξοχωρίτης—κι αυτό είταν πού τον φόβιζε πλιότερο.

Είχε τόσο κουρασση, κατάβαλε τόσο άγώνα, τόσο πρόοδο—πάτησε έξω άπ' του τοιφλικιού το σύνορο! και την αλίια δέν την έβλεπε, δέν την έζύγωνε καν.

Τό λάλημα ξακολουούσε αδιάκοπο σά νάβγαινε άπ' τη γίς, άπ' τον άγέρα, μα πού πολύ μεσ' άπ' την προσινάδα του θουνού. Γύρισε πάλε σιά χωράφι, με μιάν άδράνειε στή σκέψη και στήν κίνηση· βάδιζε άρνημα, μα δού, μα κεί, σά μεθυσμένος· πότε κοινοπέκονταν άγαιρεμένος και στύλωνε τιά μάτια σιά θουνό, πότε τραβούσε τή ματιά του κάνα όρνιο, πού άρημπειτούσε και ή ματιό γαζή, άβουλη, έτρεχε ξοπίσω του χωρίς σκοπό κανένα... Έφτασε σ' άλλετρι του πάλι και σιά ζευγάρι τώ βοδιών. Διπλό θωρούσε τ' άλλετρι, διπλά τιά θόδια τιά γερά. Τιά μάτια του κάτω είχανε πάθει κοιτάζοντας έτοι τιά πράματα, τον γαλανόν αιδέρα, την προσινάδα, γιά πρώτη φορα, σά τιά ζητούσε κάποιον μοσιτικό κομμένο σιά ανεξερεύητο θάθος τών χωματίων, άπαράλλαχτα, όπως παθαίνουν τιά μάτια, σάν κοιτάζονε τιά πολύ φως! Οί ρεθισμοί πού κλόρισαν τιά νεύρα του, είτανε τόσο δυνατοί, πού δέν άφιναν τή σκέψη του έλευτερη νά λειτουργήση. Έγειρε άποσταμένος σιά σακκί με τιά χόρτζ και τιά χέρι του έσφιγγε, σά νάγκάλιαζε, τιά μονάκριβο, τον παιδικό του σόντροφο και φίλο, τ' άλλετρι, με σισση μάγας, πού τρυφεροχαϊδεύει τιά παιδί της... Στύλωσε κάπου τιά μάτια σιδάνοιγια και άφαισέθη μέσα σέ κατακλυσιμό συλλοής, χωρίς τίποτα δισιμένο νά σέφεται...—“Οπας άνανόησε, ό ήλιος έφαιγε τρεχάτος, σιαυ δειλιού τούς γροσπλευρους ώκεανούς—και τιά λάλημα δέν άκούονταν.

Πήγαινε σιά χωριό, με τ' άλλετρι φορημένο σιά γαϊδουρέλι και τιά θόδια, ολιούναγος χωρίς νά τολμή νά νικήση ούτε δεξιά, ούτε ζεσθά νά κοιτάξη. Ούτε κατάλαβε πώς έφτασε σιά χωριό. Είχε ρουφηγή σ' ήλιο τιά δούλο από τις δουλίες πού έκανε με νάτι άγνωστους δικούς, με φίλους ξεχασμένους, με άγνωστους, πού δέν θυμόταν πότε και πού τούς είδε, με ποιογιοούς και παπούδες!...

Τό ποσά πού έύπησε και θνήκε από τιά πλεθόγιστο καλάθι του, σήκωσε τιά κεφάλι ψηλά και κοιτάζε τον ούρανό. τον ήλιο άγνάντεψε τιά θουνά πού ζύγωνε κάτω θαδιά, μελανός φραγμός, τον Κάμπο. “Οίον δισιμένο κοιτούσε τιά κεφάλι. Τό Λενιό ξαφνιάστηκε πού τον είδε νά κοιτάξη έτσι· σάν άλλοιώτικος τής σάνηκε ό άντρος της. Σήκωσε κι αυτή τιά κεφάλι ψηλά νομίζοντας πώς σύγγεφα πλακώσαν ή πώς θονια πετιών. Κι οι άλλοι χωριανοί, πού τον είδανε ξαφνιάστηκαν και κείνοι, γύρισαν κοιτάζοντας

ψηλά, μα γρήγορα πάλε κατέβασαν τιά μάτια. Δέν είμπούσε νά κοιτάξη άπάνω ψηλά, κανέναν τους.

Είταν άλήθεια παράξενο, προπόφαντο, Δεξοχωρίτης, καμπίσος νά σιγκώση τιά κεφάλι άψηλά. Κι ό Χαρούλης σέ λίγες μέρες τιά ξέχασε κι ό ίδιος πώς είχε κοιτάξη ποιές ψηλά, πός τον ούρανό.

Κάποιες έκαμε νά σιγκώση τιά κεφάλι, μα γλήγορες πάλε τιά κατέβασε, σάν μπουδισμένος από φόβο ή κόραση. Μιά μέρα πάλε ξανασήκωσε τιά κεφάλι, μα σάν αντίκρουσε τιά άψηλό Κο νάκι και σιά παράθυρο τον έπιστάτη δέν τιά ξανασήκωσε... . . .

Κ' έτοι πιά, κανέναν σιά χωριό δέ σήκωσε τιά κεφάλι άψηλά ούτε κι ό Χαρούλης. — — — — —

II

Τούχαν πεθάνει κι άλλα παιδιά τιαυ Χαρούλη, τρία από τις θέρες, μα όπως τιά γέννησε θμοια κι ό θανάτος τους, δέν τούκαμαν έντύπωση θμως τιαυ Βαγγέλη ό χαμός τιαυ τάραξε τιά σκοτεινό δουράκι του μυαλού του. “Οσο άπεροούσε τιά κρισός και πλιότερο τιά σκέφτονταν. Είτανε κατινής άφύσικον τιαυ. Καμιά φορά, δέν είσάθη παρόμοιο σιά χωριό ούτε στον Κάμπο. Πεδάνανε τία παιδιά, άλλα μικρά, άλλα μεγάλα— έτοι πεθαίνουν οι άνθρώποι. Χάθηκαν κι άλλοι άπ' άρωσιτες και χτυπήματα, μα έτοι σάν τιαυ παιδιού του τιά χαμό δέν είσάθη άλλος! —“Αξασφα ένα σούροπο ό Βαγγέλης, δέ γύρισε στήν καλύθα· ούτε την άλλη μέρα, ούτε την άλλη, ούτε τις άλλες στερνές μέρες... Στ' άληθινά, δέ ματαγένηκε παρόμοιο σιά χωριό, ούτε στον Κάμπο!

Είχε κι άλλα παιδιά ό Χαρούλης, άλλα τέσσερα και γιά κανένα ή καρδιά του δέ χωρίζε πλιότερο μοιράδι άγάπης· δια ίδια τάχε, λίγο παρακάτω από τον έαυτό τον και λίγο παραπάνω άπ' τιά σούλο του... μα ό Βαγγέλης...—και δέν είταν αήκος στερνοπαιδί, άλλα ό Βαγγέλης είχε πιασση την ήμέρα π' άκουσε τιά λάλημα, κάτω σιά σύνορο τιαυ τοιφλικιού, νά θγαίγη από τιαυ θουνού την προσινάδα, τιά γλυκό λάλημα... Τότες πού άνασήκωσε πρώτη θολά ψηλά τιά κεφάλι!...

Τό Λενιό έβανε άλλο παιδί στή θέση τιαυ Βαγγέλη, μα στήν ψυχή τιαυ Χαρούλη έιωησε κάτω άδειανά, γιά τιά ζωσρό, τ' άήνοχο παιδί, τιά παλαβό, καθώς τιά λέγαν. Και πολλές φορές ξεχνιόταν κι άφαινε τ' άλλετρι στή μέση τιαυ χωραφιού κ' έσκουζε: «—Βαγγέλ'... άί—Βαγγέεεεεη!...», και πάντα έσπρεπε τιά βλέμμα του κάτω τιά θουνό ή δπου έβλεπε προσινάδα—σάν κάτω νά τούλγερε πώς τιά θουνό και ή προσινάδα, πού τούδουσαν, τιά δύναμη τής φύτρας, τιαυ πήρανε τιά παιδί... . .

(Έχει συνέχεια)

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΪΦΑΣ

“Ένα έργο τέχνης χορησιεύει στον κοπιτικό μόνο γιά νά τιαυ υποβάλλει ένα νέο έργο, προσωπικό, πού μπορεί νά μην έχει καμιά φανερή σχέση μεκείνον πού κρινει.

* * *

Είνας δύσκολο νά μην είναι κανείς άδικος γιά ότι προμα άγαπάει.

Ουάιλδ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡ ΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»
Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 ==

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐσωτερικῶν: Ἐτήσια Δρ. 10.— Ἐξάμηνη Δρ. 6.—

Ἐξωτερικῶν: Ἔρ. 15.— Ἔρ. 8.—

Κάθε φύλλο λεπτά 25

Ἀγγελίαι καὶ διαφημίσεις διαχ. 2 ὁ στίχος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΔΟΘΗΚΕ ἐπὶ τέλους κ' ἕνας μεζές, καὶ μεγαλοῦ-
τσικος μάλιστα, στοὺς ἀνυπόμονους πατριώτες,
ἢ Σμύρνη. Δὲν κατακρίνουμε τὴν ἀνυπομονησίαν τους,
οὔτε θέλουμε νὰ τῆς δώσουμε κομματικὴ σημασίαν.
Ἄσχι. Τὴν παραδεχόμεσθε πατριωτικωτάτη καὶ μόνο
τὴν παίρνουμε γιὰ ἕνα ψεγάδι τοῦ χαρακτήρα μας
τοῦ φυλετικοῦ. Εἶχαμε, βλέπετε, σὰ Ρωμαῖοι, τὴν ἀπαι-
τήσιν, ἕνας πόλεμος ποὺ κράτησε τέσσερα δλόκληρα
χρόνια καὶ ἀναποδογύρισε τὴ σφαῖρα, νὰ τελειώσῃ
γιὰ μᾶς σὲ δέκα μινούτα καὶ σ' ἄλλα τόσα νὰ κανο-
νιστοῦν ὅλα τὰ ἔθνη καὶ μᾶς ζητήματα. Ἡ φυσικὴ βραδύ-
τητα μᾶς τάραζε τὰ νεῦρα καὶ μᾶς ἔσπρωχνε σὲ χί-
λια δυὸ ἀπελπιστικὰ συμπεράσματα. Νὸ ὅμως τώρα
ποὺ μὲ τὴ Σμύρνη ἄρχισαν τὰ νεῦρα μας νὰ καλμᾶ-
ρουν ἄσπως καὶ θὰ μπορούμε εἶτοι νὰ περιμένουμε μὲ
λιγότερη ὑπερευαισθησίαν, πατριωτικὴ πάντοτε, τὴν
τελιωτικὴ ἔθνη καὶ μᾶς ἀποκατάστασιν.

***

ΔΕ ΘΑ βρεθῆ ἐπὶ τέλους ἕνα κάρρο τῶν σκου-
πιδιῶν νὰ πάρει ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον αὐτὸ τὸ
πῶμα ποὺ λέγεται «Σεβαστοπούλειος διαγωνισμὸς»
γιὰ τὴ γλῶσσα καὶ νὰ τὸ πᾶει νὰ τὸ πετάξῃ πέρα
μακριὰ, στὰ χωράφια γιὰ νὰ μὴ φαρμακῶνῃ τὴν ἀτ-
μοσφαῖραν μὲ τὴ δυσωδίαν ποὺ ἀναδίνει; Καὶ μὲ ὅλα
αὐτὰ βροσκοῦνται ἄνθρωποι, μὲ τόσο χοντρὴ μύτη, ποὺ
κάνουνται ἀποπάνω του ἦσυχαι καὶ συζητοῦνε. Ἔτσι
ὁ κ. Σκιας ὡς εἰσηγητὴς τοῦ περιφημοῦ αὐτοῦ διαγω-
νισμοῦ ποὺ θὰ χρησιμεύσῃ σὰ μνημεῖο τῆς ἑλληνικῆς
διανοητικότητος σὲ μιὰ ὀρισμένη ἐποχὴ, μᾶς εἶπε πάλι
σοφώτατα πράγματα. Ὁ κ. Σκιας κερτοῦει τὸν κώ-
δωνα. Ἡ Ἑλλάς, λέει, πρόκειται νὰ μεγαλώσῃ. Δι-
άφορα ξένα στοιχεῖα θ' ἀρχίσουν νὰ συρρέουν στὶς
μεγάλαι, ἀνεκμετάλλευτες χῶρας τῆς Ἀνατολῆς, ποὺ
περνώντας ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς χῶρας ποῦρε νὰ μᾶς
χαλάσουν τὴν ἔθνη γλῶσσα καὶ τὸ ἔθνη φρόνη-
μα. Καὶ γιὰ νὰποφύγουμε τὸ μεγάλο αὐτὸ κίντυνο, τί
νομίζετε πῶς προτείνει ὁ κ. Σκιας; Νὸ διδάξουμε τὴν
καθαρεύουσαν παντοῦ. Ἔτσι, ἅμα οἱ ἀλλόγλωσσοι πλη-
θυσιοὶ τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ τῆς Μακεδονίας μά-
θουν νὰ μιλοῦν τὴν καθαρεύουσαν, ὁ κίντυνος ἀφανί-
ζεται! Καὶ γιὰ τὴν Σκιά, νὰ μὴ τοὺς διδάξουμε
τὴ μιὰ καὶ μόνη, τὴν Πανελληνίαν δημοτικὴν ποὺ μαθαί-

νεται εὐκολώτερα παρὰ τὴ νεκρὴ καθαρεύουσα ποὺ
δὲν τὴ μιλοῦν κανεὶς; Βέβαια, ὅταν κάθεται κανεὶς
πάνω ἀπὸ ἕνα πῶμα καὶ ἀναπνέει τὴ δυσωδίαν του,
δὲν ποῦρε νάχει πολὺ ξάστερη τὴ διάνοια. Καὶ κατὶ
ἄλλο. Γιατὶ νὰ μὴ δημοσιεύονται κάθε χρόνο αὐτὰ
τὰ βραβεύόμενα δοκίμια γιὰ νὰ βλέπουμε καὶ μεις
πῶς τὴν ἔννοεῖ τέλος πάντων τὴν καθαρεύουσαν ὁ Σε-
βαστοπούλειος; Ἰσα ἴσα ἔπρεπε νὰ δημοσιεύονται
γιὰ νὰ χρησιμεύουν σὰ μοντέλλα. Θὰ εἶτανε καὶ αὐτὸ
ἕνας τρόπος γιὰ νὰ σιχαθῆ κανεὶς τὴν καθαρεύουσαν.
Ὁ «Νουμᾶς» προσφέρει τίς στήλας του γι αὐτὴ τὴ
δουλειά.

***

ΟΣΑ γραφτήκανε στὶς ἐφημερίδας γιὰ τὴ γιορτὴ
ποῦγινε στὴν Ἀκαδημία κατὰ τὴν ἀπονομὴ τοῦ
Μουσικοῦ Ἀριστείου, μᾶς φέρνουνε ὄλιβερὸς σκέψης
στὸ νοῦ γιὰ τὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο ποὺ βρίσκεται ἡ σύχρο-
νη ἑλληνικὴ σκέψιν. Κάθε φορὰ ποὺ θὰ γίνῃ ἕνα βή-
μα πρὸς τὴν ἐπίσημη ἀναγνώριση τῆς Δημοτικῆς, θὰ
βγοῦνε δοιμύτερες καὶ ἀπὸ τὰς καθαρευουσιάνικαις οἱ
ἐφημερίδας ποὺ καμώνονται πῶς συμπαθοῦνε τὸ δη-
μοτικισμὸ γιὰ νὰ καυτηριάσουνε τίς δημοτικιστικὰς
τάξαι ὑπερβολὰς καὶ νὰ διαμαρτυρηθοῦνε γι αὐτὰς.
Ναί, ποῖος λέει γιὰ τὴ δημοτικὴ, ἀλλ' ὄχι ὑπερβολὰς,
γιὰ τὸ θεὸ. Ἔτσι οἱ ἐφημερίδας αὐτὰς, δουλεύοντας
καὶ στὸ Θεὸ τῆς δημοτικῆς καὶ στὸ Μωμῶνὰ τῆς κα-
θαρεύουσας, κάνουνε κατὶ πολὺ συντελεστικὸ γιὰ τὴν
κυκλοφορίαν τους, ἀλλὰ διόλου, μὰ διόλου τιμητικὸ γιὰ
τὴν ἠθικὴν τους. Αὐτὰς οἱ λεγόμενες ὑπερβολὰς ποὺ μᾶς
κάνουνε τάξαι καὶ ἀγαναχτοῦμε, εἶναι ἀπλοῦστατα μιὰ
ἀναντορία. εἶναι ἡ μάσκα ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐκμε-
ταλλεῖομαστε εὐκόλα καὶ τίς δυὸ ἰδεολογίας.

***

ΔΥΟ ἔξυλνοι, καθὼς φαίνεται, νεοὶ βγύλανε...
τὸν περιδρόμο, δηλαδὴ ἕνα σατυρικὸ φυλλαράκι
μὲ τὸν τίτλον αὐτὸ, ποὺ δείχνει πῶς μ' ἔμμετρα καὶ μὲ
περὶ φαιδρολογήματα θὰ καυτηριάξῃ τὰ «κακὰς κεί-
μενα» τοῦ τόπου μας καὶ τοῦ τύπου μας. Εἰχόμεσθε
στοὺς καλοὺς νέους νὰ βγάξουνε τὸν Περιδρόμον καὶ
νὰ μᾶς φανερῶνουν, κάνοντας δηλαδὴ τὸ ἀντίθετον
ἀπὸ κείνον ποὺ κάνουνε μερικοὶ νεοὶ μὲ τὰ φιλολογικὰ
τους περιοδικὰ.

***

ΤΟ ΚΑΛΑΘΙ τῶν ἀχρήστων τοῦ «Νουμᾶς» θὰ δώ-
σει μιὰ μέρα λόγον στὴν ἱστορίαν γιὰ τὸ κακὸ ποῦ-
καμε στὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Ἔως τώρα τὸ ἀνα-
θεματισμένον ἔξέδοκε μισὴ ντουζίνα φιλολογικὰ περιο-
δικὰ καὶ μᾶς φοβερίζει νὰ ἐκδώσῃ γλήγορα καὶ ἄλλα
τόσα. γιὰ τὸ καθε καλὰ θίος νέος, βροσκοῦντας τίς
στήλας τοῦ «Νουμᾶς» κλειστές, καταφεύγει σὲ ἀπεγνω-
σμένον κίνημα, καὶ βγάζει περιοδικὸ. Ἔτσι δικαιολο-
γιέται τὸ μεγάλο κακὸ ποὺ γίνεται στὶς ἡμέρας μας.

***

ΜΙΑ ἀντιδημοσιογραφικὴ περιγραφή ἀεροπορικοῦ
ταξιδιοῦ διαβάσαμε τὴν περασμένη Δευτέρα στὴ
«Νέα Ἑλλάς» — καὶ τὴ λέμε ἀντιδημοσιογραφικὴ,
γιατὶ ὁ νέος ποὺ τὴν ἔγραψε φρόντισε νὰ μὴν τὴ
φουσκώσῃ μὲ κούφια λόγια καὶ μὲ ρητορικοὺς ταμ-
πουρισμούς. Ἄν καὶ ζύγωσε τὰ σύγνεφα, δὲν πήρα-
νε, βλέπετε, τὰ μυαλά του ἀέρα.

ΞΕΨΥΧΗΜΑ

— Δὲν ἀξίζει μιὰ σπασμένη στάμνα, εἶπε ὁ Γιαννάκης.

Ἡ Μαρία τὸν κοίταξε. Χαμογέλασε ἀμίλητα καὶ διπλόωσε τὸ κέντημά της. Εἶχε ἀρχίσει νὰ βροδναίξῃ. Τὸ ἠλεκτρικὸ στὴν πόρτα τοῦ ἀντικυνοῦ μεγάρου εἶχε ἀναπτεῖ πρόωρα. Ἐνας ἀργοπορημένος μανάβης διαλαλοῦσε τὰ κολοκύθια του. Τὰ ἀμάξια ἀκούονταν λιγιστὰ καὶ τὰ αὐτοκίνητα συχνότερα.

Ἡ Μαρία πλησίασε τὸ παράθυρο καὶ ἀκούμπησε κοιτάζοντας ἔξω. Ὁ Γιαννάκης δὲν τὴν πρόσεξε. Τὰ μάτια του ἦταν θαμπὰ καὶ ἀφηρημένα. Τὸ κάτω του χεῖλι ἔτρεμε ἐλαφρὰ. Σηκώθηκε, ἔκαμε δυὸ βήματα καὶ ξανακάθησε.

Ἡ Μαρία τὸν ἀκουσε καὶ ρώτησε χωρὶς νὰ γυρίσῃ τὸ κεφάλι :

— Γιαννάκη, θὰ βγοῦμε ἔξω ;

Ὁ Γιαννάκης κάτι ἀποκρίθη, ἀλλὰ δὲν ἀκούστη. Στὸ δρόμο τὸ τραμ κουδούνιζε δαιμονικά. Φωνές, κονθέντες, κάποτε γέλια, κάποτε βοισιές. Ὁ τραμβαγένης λυσοασμένος θέλει νὰ κατεβάσῃ τὸν κόσμο ἀπὸ τὴ σκάλα. Μερικοὶ μώρτες γιουγάρουν. Ἡ τρουπὸνα ἑνὸς αὐτοκινήτου κορυφώνει τὸ θόρυβο. Ὁ Γιαννάκης δὲν κινήθη ἀπὸ τὴ θέση του.

Σὲ λίνο ὁ θόρυβος ἐκάλαρε καὶ ἡ Μαρία ἐγύρισε τὸ κεφάλι.

— Γιαννάκη, θὰ βγοῦμε ἔξω ;

Ὁ Γιαννάκης εἶτε δὲν πρόσεξε, εἶτε δὲ θέλησε νὰ ἀπαντήσῃ. Ἄπλωσε ἀπάνω στὸ τραπέζι τὸ «ἔμπροσ» ποῦ κρατοῦσε στὸ χέρι, στήριξε τὸ μιλίγγι στὴν παλάμη καὶ ψιθύρισε σὰν ἀπορροφημένος ἀπὸ ἔμμογη σκέψη :

— Δὲν ἀξίζει μιὰ σπασμένη στάμνα.

Τῆς Μαρίας τῆς ἤρθε νὰ γελάσῃ. Τραβήχτη ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ ρώτησε μὲ εἰρωνεία :

— Πῶς τὸ ξέρεις, Γιαννάκη ;

Ὁ Γιαννάκης δὲ σήκωσε τὰ μάτια. Ἄλλαξε λίγο στάση καὶ εἶπε ἀργὰ καὶ πένθιμα :

— Δὲν τὸ ξέρω. Τὸ στοχάζομαι.

Χωρὶς νὰ πῆ λέξι ἡ Μαρία ἔκαμε δυὸ βήματα, στάθη πάνω ἀπὸ τὸν ὦμο του, ἔσκυψε ἀλαφρὰ καὶ ἐρευνήσε στὴν ἀπλωμένη ἐφημερίδα.

«Ὑπουργεῖον Ἐπισιτισμοῦ... Μεταθέσεις... Στρατιωτικά... Οἰκονομικά... Ἀστυνομικά. Τὸ ἐγκλημα τῆς Καισαριανῆς. Παρὰ τὴν Καισαριανήν, εἰς θέσιν Καμίνια, εὐρέθη χθὲς πτώμα νεάνιδος ἐν ἀποσυνθέσει. φέρον ἱκανὰ τραύματα διὰ μαχαίρας. Οἱ λόγοι καὶ ὁ τρόπος τοῦ ἐγκλήματος παραμένουσι σκοτεινὸν μυστήριον. Ὑφίσταται οὐχ ἥττον ὑπόνοια ὅτι ὁ φόνος ἐγένετο πρὸς συγκάλυψιν φρικτοτέρου κακούργηματος.»

— Δυστυχισμένο πλάσμα. ἠπθύοισε ἡ Μαρία.

Ὁ Γιαννάκης ἐσηκώθη ἀργὰ, τῆς κράτησε τὸ πρόσωπο μέσα στὶς παλάμες καὶ τὴν κοίταξε κατὰματα.

— Βλέπεις ; εἶπε θλιμμένα καὶ τουφερά. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ λατρεύουν καὶ ἄνθρωποι ποὺ σκοτώνουν.

— Μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ οἱ ἴδιοι, εἶπε ἡ Μαρία.

Ὁ Γιαννάκης θύμωσε. Τὴν ἄφησε ἀπότομα καὶ

πλησίασε στὸ παράθυρο. Ἡ Μαρία χαμογέλασε καὶ δὲ σκοτίστη. Ἐξω ὁ δρόμος ἦταν ἥσυχος τώρα. Στὸ ἀντικυνοῦ πεζοδρόμιο τὸ τακουνάκι κάποιας κοριτσούλας χτυποῦσε πεταχτὰ καὶ ρυθμικά. Ἐπειτα ὁ φωνογράφος τοῦ καφενὲ ἀρχισε νὰ μισουρίζῃ μιὰ παμπάλαια ἄρια. Ὁ Γιαννάκης ἐμόρφωσε καὶ γύρισε κοντὰ στὸ τραπέζι. Ἡ Μαρία ἐδίπλωσε τὴν ἐφημερίδα μὲ προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια.

— Μιὰ φορὰ ἦσουν καλύτερη, Μαρία, εἶπε ὁ Γιαννάκης.

Ἡ Μαρία κοκκίνισε ἀλαφρὰ καὶ εἶπε ἀδιάφορα :

— Πρέπει νὰ φέρον φῶς. Ἐβραδίασε.

— Ὅχι, εἶπε ὁ Γιαννάκης. Εἶναι ὁμορφότερα ἔτσι !

Ἡ Μαρία ὁμως δὲν τὸν ἀκουσε. Ἄπλωσε τὸ χέρι στὸ κουδούνι καὶ φώναξε :

— Παναγιώτα ! Φῶς !

Ὁ Γιαννάκης ἐσήκωσε εἰρωνικά τὸ πρόσωπο καὶ στάθη ἀκίνητος.

Στὸν καφενὲ ὁ φωνογράφος τραγουδοῦσε τώρα Ριγολέττο. Ἐνας περσικὸς μώρτης προσπαθοῦσε νὰ ἀκομπανιάσῃ καὶ σφύριζε ἀθελά του Τόσκα. Ὁ Γιαννάκης ἀρχισε νὰ γελά ἔντονα. Ἡ Μαρία θύμωσε. Ἄνοιξε τὸ στόμα κάτι νὰ πῆ, ἀλλὰ τὸ δουλικὸ ἔφερε τὸ φῶς καὶ σάπασε.

Ἡ Παναγιώτα μπῆκε στὸ δωμάτιο μὲ τὴ λουσέρνα καὶ τὴν «Ἔστια» στὸ χέρι.

— Ἡ «Ἔστια», κυρία.

Ἡ Μαρία πῆρε τὴν «Ἔστια», κάθισε κοντὰ στὸ τραπέζι καὶ ἀρχισε νὰ διαβάξῃ. Ἡ Παναγιώτα ἐφυγε. Ὁ Γιαννάκης βηματίε. Ἐπειτα στάθη ἀπότομα καὶ ρώτησε :

— Τοὺς πιάσανε τοὺς δολοφόνους, Μαρία ;

— Ὅχι. «Ὁ ν. ἱατροδικαστῆς ἐπεσκέφθη σήμερον τὸν τόπον τοῦ κακούργηματος. Ἐκ τῆς νεκροφίας ἐθεβαιώθη ὅτι τοῦ ἐγκλήματος προηγήθη κτηνώδης κάκωσις τῆς ἀτυχοῦς νεάνιδος. Οἱ δολοφόνου διαφεύγουν εἰσέτι. Εἶναι ὁμως ζήτημα τιμῆς διὰ τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν νὰ συλληφθοῦν καὶ πρέπει οἱ ὀπισθόδηλοι γνωρίζοντές τι διαφωτιστικὸν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ἀνακοινώσωσι τοῦτο.»

— Βεβαίως. Πρέπει, εἶπε ἡ Μαρία.

— Δὲ βιάφτει, διόρθωσε ὁ Γιαννάκης.

— Πρέπει ! ἐπέμεινε ἡ Μαρία.

— Ποιὸ τὸ ὄφελος ;

— Νὰ τιμωρηθοῦν ! Γιὰ τὸ κακό. Γιὰ τὸ ἀδίκημα.

Στὸν καφενὲ ὁ φωνογράφος εἶχε σωπάσει. Τὸ τακουνάκι κάποιας ἄλλης κοριτσούλας χτυποῦσε πάλι στὸ ἀντικυνοῦ πεζοδρόμιο. Ὁ Γιαννάκης πλησίασε τὸ παράθυρο καὶ καμάρωσε τὴ σιλουέττα της. Κάτω ἀπὸ τὸ ἠλεκτρικὸ τοῦ μεγάρου ἡ σιλουέττα ἔγινε ζωγραφιά, ἡ σκιά ἔγινε γραμμὴ. Ἐνα κορμάκι λυγιστὸ μὲ τὸ εὐγενικὸ ντεκολτέ του, δυὸ ματάκια φωτεινὰ μὲ τὸ λιγωμένο τους νάζι, δυὸ ποδαράκια καλόγραμμα μὲ τίς μεταξωτὲς καλταίτσες τους.

Ὁ Γιαννάκης τὴν κοίταξε ὡς ποῦ χάθῃ στὸ σκιερὸ δρόμο. Ἐπειτα ἔσκυψε λιγάκι γιὰ νὰ τὴν καμαρώσῃ περισσότερο, ἀλλὰ κινήθη ἀδέξια καὶ τὸ αἰγιότηικο κανάτι ἔπεσε ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ παραθυριοῦ καὶ ἔσπασε μὲ ζούτα κάτω στὸ πέτρινο πεζοδρόμιο.

Ἡ Μαρία πετάχτη ὡς κεῖ πάνω. Ὁ Γιαννάκης τὴν ἤσυχασε.

εαυτό της στή φυλακή, παραουρημένη φυσικά από προαιώνιες συνήθειες και συνθήκες, τις πύργους άλυσσίδες, που όλη ή όσμή της δσω κι αν τις περιφρονούσε δεν είχε μωμέσει να σπάσει, ούτε μέσθ της. Βαθιά πόνεσε, μα ίστερα, κι ως πονούσε πάντα, σιγά και πάλι συνήθισε, κι ίσως και σχεδόν αγάπησε, μισώντας την, τη φυλακή της, γοητευμένη από τη γαλήνη της που τόσο δεν της άρεζε. Δεν ήταν δυστυχισμένη μέσα στα μικρά τὰ σπίτια. "Όλοι, κι ο έαυτός της ακόμα, υπάκουος στην κοινή αντίληψη, την θεωρούσαν μάλιστα πολύ εδντυχισμένη. "Επλήρτε όμως ίσως κι αυτό το πιδ σιγνά να μην το αντίλαμβάνονταν. "Η φυλακή είχε τέλεια επιβάλλει το Νόμο της: την είχε συμμορφώσει. Είχε ίσοπεδωθεί.. Καί μόνο σέ ξεχωριστές σιγιμές μέσα στή μουσική ένός τραγουδιού, ένός βιβλίου, ή μιας ώρας δπως τώρα, μέσα στην επικοινωνία με μιá ψυχή ελεύτερη, τη βασάνιζε έντατικά κι άφόρητα ή συνείδηση του άσφυκτικού της ξεπεσοού. «Έμένα δέ με χωρεί τίποτε, ούτε ο άπέραντος ο κόσμος.» Γέλασε.

Μιά άχιτίδα του ήλιου κατακόκκινη έπεσε στην άκρια του θράγου στο μικρό Ναό, που κάποτε μοιάζει το θράδι σαν από μέσα του μιá δύναμη να το σπρώχνει να πετάξει πολύ μακριά, πολύ ψηλά, μα θανατώτερο, ριζωμένο, μένει πάντα άκλόνητο. Δεν έχει πια φτερά ή θεά. Οι άνθρωποι, που και τις ίδέες κλείνουνε μέσα σιους άλύσιους, σιθαρούς τοίχους της θεοσκείας της τὰ κόψανε. Καί, χωρίς φτερά, δέ μπορεί να νικήσει ή επιδυνμία της, να φύγει, να αφαρπάξει το Ναό. Άνώφελη κάθε προσάδεια. Καί κουρασμένη ή θεά ξαναέρνει μέσα στή φυλακή της, κλαίοντας αίμα.

Σταχτί ένα θέλο άπλώθηκε και σιό Ναό. Το θράδι που δλοένα σικεινίναζε. "Η μάση γυναίκα πλάγιασε πιδ σιγνά ακόμα στο χώμα. Σα να μην ήθελε να σηκωθεί πια ποτέ, να μη ξαναδεί πια ποτέ τὰ θαμπά φωτισμένα σιτάκια, τὰ δλοένα πιδ άλαζονικά, ιποτένια μέσα στή νύχτα. "Ηθελε να πεθάνει άμορφα μέσα σι' όνειρό της, αντί να ζεί και να είναι μόνο το πιδμα του έαυτού της, τίποτε άλλο από τ' άπλερο πιδμα του ώραιου της έγώ που σέρονταν άσυνείδητα στην μονοτονία της κάθε μέρας. Άνακάγχασε πάλι για να μην κλάψει...δπως ή Θεά. Να πεθάνει, άφού δεν υπάρχει άλλη άπολίτρωση από την Άνάγκη, άφού ή Ζωή άδυσώπητο χρειάζεται όρια, συνθήκες, άλυσσίδες, φυλακές. Κι οι αιδώνιοι διαβάτες, οι έξόριστοι, οι ένεξάρτητοι, οι άποίγαννοι, στείρουνε κι αυτοί ίσωντήρια, και θείουν τη σιά του, και τους σιγκενιόνει μιá φωτιά, κι ίπακούνε σέ μιá φωνή. Τί έφτασε αν είχε διαστάνθει και γοηθεί τον πόθο και τον καημό των άποίγανων για τη γαλήνη, κι αν είχε δειλά προτιμήσει το χιουμένο πιδ κι άσφαλισμένο με τη νοσταλγία για τις τοικιμίες; Τί έφτασε αν είναι άδιέξοδος ή κώλος; Γιατί άπόψε τόσο άνημέρα να την συνάραζε από την παιδική της έγκαριέρηση παράφορη ή νοσταλγία για ένα ταξίδι χωρίς σιαμύ ποτέ σέ τόπο ή σέ χρόνο, ένα ταξίδι πλοούιο άπο κάθε θησαυρό, κάθε σιγκίνηση, κάθε όρμη για δική της δημιουργία, ποτέ δμοιο, ούτε μιá σιγιμή. "Εξάλλα δυρούσε και πιδ πέρα από τις σιτροφές γύρω σιό μαγγανοπήγαδο... Τ' άδύνατο... Καί το πιδ άτέλειωτο και πολύμορφο

ταξίδι δεν κουράζει κι αυτό μονότονο, δεν είναι φυλακή κ' ή αναζήτηση του πάντοτε καινούριου;

Σαφηνικά κρούσε ένας άνεμος την πάγωσε. Ζωηρά άνατιναξε μπροστά της την εικόνα της φθορας του κορμιού της, την άποίτρώπια πραγματική εικόνα του θανάτου, του Τίποτε που με ώριωμένη εξέλιξη, άλυσοδεμένο κι αυτό σέ νόμους, σιγά κ' έξακολουθητικά καταστρέφει κι άσχημαίνει. Το άνατριχίασμα που της έδωσε ή θραδινή δροσιά το ένιωσε ή γυναίκα σαν το σάλμα σικυλημιών, σαν το σιγανό τους άνέβασμα σιό δέγμα της που το αισιάνθηκε άπότομα γιμνό, σαν το γλυτερό τους γλύψιμο σιό πρόσωπό της, κοντά σιό μάτια, κοντά σιό σιόμα... Το φιλι του θανάτου, το στεγνό φιλι της Ζωής, ο άποχαιρεισμός της, ή στεγνή άλυσσίδα, ή γλυδώνη, με την όποία μετά τόσες άλλες σιγκιχιδένει τὰ θύματά της, δλοένα πιδ στενά, τόσο στενά που τὰ τρώει.

Τρομαγμένη, τρέμουσας, σικώθηκε δλόρδια ή γυναίκα, κι άρχισε μηχανικά, νευρικά, να περπατεί, να τρέχει, χωρίς να ξέρει γιατί, ούτε που πηγαίνει, ούτε τί φεύγει, κάποιο φάντασμα άμορφο με χέρια και κεφάλια άμέτρητα, που δλα κρατούσαν πιλεγμένες άναμεταξύ τους μακριές, άτέλειωτες άλυσσίδες και κλειδιά φυλακής που χιτυπούσαν χωρίς κρότο. Κ' ή σικωπή τους πιδ τραγικά διαλαλούσε την άναπόφευγη άπολυταρχία τους. "Εφενγε ή γυναίκα διωγμένη από ένα φάντασμα, της ζωής ή του θανάτου, δέ μπορούσε να ξεδιάλυνει, ίσως και τὰ δυό, ίσως ακόμα και φάντασμα όλης της άγωνίας, της νοσταλγίας, και της έγκαριέρησής της.

"Όμως ή διάθεσή της έξάλλα άρχισε να τραγουδεί. Τ' δλότελα άπέλλιδο και χαμένο της μαζί με τον παράφορο πόθο άσύνειδα δημιούργησε έντός της φλογερό ένα ποτάμι ήχων που την έκαιε και ήθελε να ξεχυθεί. Να ξεχυθεί σέ κάποιο τραγούδι που είχε σιγνά έντατικά αισιάνθει μέσα της, που είχε δελήσει να το άπλώσει σ' όλη τη Φύση, ένα τραγούδι πλέριο από ιδέες και σιγκίνησης, νέες, τοιμηρά όρμητικές, που θα έθρανε άλυσσίδες για να δημιουργήσει άλλες, άφού πάντα πρέπει, αλλά που ένα καινούριο κόσμο θα έροίγνε σιόν άπέραντο κόσμο, μιá όμορφιά, μιá δύναμη, ένα τραγούδι που θα άνοιγε μισόκλειστα δειλά μάτια. Και που ποτέ καμιά έκφραση δεν του είχε δώσει, ούτε καν άποφασίσει πιδ μορφή έκφρασης θα διάλεγε, τη ζωογραφική, τη μουσική, ή το βιβλίο, ή το άγαίμα, ή όποια άλλη, που το είχε άλέπητα σικιτώσει κι αυτό, όταν θνοίασε τὰ φτερά. Δεν ήταν άξια. Να πλάσει την έκφραση, ή να επανασιατίσει ένάντια σιόν πλαστό από γενεές και περιγυρο έαυτό τους, να σπάσει τὰ είδωλα τὰ δικά της, άφού τὰ είχε παραδεχτεί. Μήπως δεν ήταν το έγώ της εκείνο που όνειρευόταν; Τ' άνείπωτο του τραγουδιού της έκδικητικά την είχε τυραννήσει. Μα τώρα ζούσε το τραγούδι, άφού το αισιάνονταν ζωντανό, άδιάφορο αν άντηγούσε ίσως και τώρα άμορφο σιό σκοπό και σιό λόγα. Τ' άκουε δπως πάντα, το είχε όνειρευτεί, κι ακόμα πιδ τέλειο, σέ κάθε του ξελέπηση, σιό σύνολό του. Τραγουδούσε παράφορα, εδντυχισμένη, δλοένα πιδ μεθυσμένη, χωρίς να ξέρει πια τίποτ' άλλο, ούτε πιδς περπατούσε. Έξασανίστηκε και το φάντασμα που την κωνηγούσε. Περπατούσε παραδομένη δλόκληρη στή διονυσιακή

— Τίποτε δέν είναι. Τό κανάτι ξεπασε.
— Κοίμα! Έκαμε λυπημένη ή Μαρία.
'Ο Γιαννάκης σήκωσε τούς ώμους :
— Πφ !...

Έπειτα πλησίασε λιγάκι, την κοίταξε κατάματα, χαμογέλασε πένθιμα και είπε άπλά και άνεπιτήδευτα :

— Μιά άσπαστη στάμνα... ω, ναι ! 'Αξιζει. 'Αξιζει πολύ !

'Η Μαρία κοκκίνισε. Άνοιξε τó στόμα κάτι να πη. αλλά ό Γιαννάκης έξακολούθησε ήσυχα και σιγά σά να μιλούσε στον έαυτό του.

— Μιά σπασμένη όμως στάμνα, όπως κι' άν ράισε, όπως κι' άν ξεπασε... τίποτα δέν αξίζει.

'Η Μαρία δέ μίλησε. Σωριάστη στην καρέκλα της, έσπóηξε τούς άγκώνας στα γόνατα, σκέπασε με τις παλάμες τά μάτια και έκλαψε.

X. STRICH

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Τί, τόν θωρούμε όλοι μ' άλλόκοτες ματιές
σά φτερουγίζει γύρ' άπ' όλες τις φωτιές
κάθε λυχνάρι κάθε φώς πού θέ ν' ανάψη ;
Τί κι άν τόν κάψη !

'Σκουιλια έμεις σερνόμαστε κάτω στή γη
δίγως ποτές να μās τραβάει μια χρουσανή
και κάποιo φώς πού την άλήθεια ιπρός άπλώνει
και μās θαμπώνει !

Σκουιλι ταίρι μας άν ήταν μια φορά
μά πεταλούδας ξάφνου πέταξε φτερά
τί φταίει κι αυτός άν για τó φώς μέσα του νοιώθει
ν' άντρεύουν πόθοι ;

Κι άλλες φορές ψηλά σά μέλισσα πετά
κάποιo όνειρο να ζωντανέψη άποζητά
στιγμή μέσ τού ήλιου τις άγτίδες να τó ζήση
κι άς ξεψυχήση !

'Αγέρι αιώλευτο κεί πάνω άγκαλιαστά
κι' άντίμα πνέει με τή λαμπρόφυτην άλήθεια
άγέρι αιώλευτο πού δέν κρατιέται στα
δικά μας στήθια.

Σύρα

ΛΑΥΡΑΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

“ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ,,

ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

'Η έκδοτική εταιρεία «Τύπος» εκδίδει προσεχώς σ' έκλεκτό χαρτί και με δίχρωμο έξώφυλλο, τά σκίτσα τής φυλακής, πού τυπωθήκανε στο «Νουμά», μαζί με άλλα μερικά άνέκδοτα. Τό βιβλίo τυπώνετε τώρα και θά είναι έτοιμο σέ δέκα ήμέρες τó πολύ. Όποιος τó θέλει, από τις έπαρχίες ή από τó έξωτερικό, ήμπορει να στείλη τó άντίτιμό του (δρ. 2,50) στο γραφείο τής εταιρείας «Τύπος» (Σοφοκλέους 3) και θά τó λάβη, συστημένο, μόλις έκδοθή.

ΦΥΛΑΚΗ

Τό δειλινό άπλώνειαν μακραίνοντας άπεριόριστα τόν έρίζοντα. Ένα δειλινό άπαλοχρωμάτιστο, γλυκό σάν κάποιo χάδι παραυθένιο και ήδονικό σύγχρονα, άτέλειωτο και χωρίς πλήξη. Τά θονά χρυσά, κι άλλοτε γαλανά κι άλλοτε ρόδινα μενεξεδένια, όνειρεύονταν κάτι έντατικότερο, ώραιότερο, ίσως κι άληθινότερο από τή ζωή. Μακριά ή θάλασσα τραγουδοίνε έναν ύμνο παράφορα παθητικό, ένα λίκνισμα άύλο. 'Η μεθυστική άτμόσφαιρα τής άνοιξης πού υπερδιαγείρει τόσο έξαλλα τόν πόθο ενός καλοκαιριού τέλειου, τόσο τέλειου, πού ένφ τόν θέλει ή διάθεση τόν ξέρει με άνυπόφορη όδύνη αδύνατο, ή μεθυστική άτμόσφαιρα, πού ήρεμη μέσα στο δειλινό, δέν έδινε πόνο, αλλά μόνο μια άρμονική με τó Σύμπαντο νοσταλγία. Τέτοιαν ώρα τήν άνοιξη χάνει τó έγώ κάθε τυραννική συνείδηση άνήμπορου, κ' έλευτερωμένο, ανάλαφρο, χαρούμενο, λυώνει μέσα στο χάδι, φτερά λευκά και κόκκινα τó φέρονουν στή συναίσθηση ενός θανάτου πού δέ θά είταν παρα ή άνάπτυξη μιας ζωής μόνο καλής, μελωδικής κι δυορφη.

Όμως κάτω ή Πολιτεία άναθε κι όλας τά μικρά της φώτα, τά θαμπά, διαπεραστικά, τόσο παράτονα μέσα στή μουσική, γλυκιά, άοριστία τού δειλινού. Πώς επιβάλλον σιό 'Εγώ πού πιστεύει στή συμπλήρωση τής έπιθυμίας του, πού νιώθει μόνο τή δύναμή του και τó μεγαλείο του, πώς επιβάλλον τά μικρά τά φώτα πού ένα ένα άνάθουν και διαγράφουν τά σπίτια, κι αυτά τά παράθυρα, τόσο μικρά, τόσο κλεισμένα, πώς επιβάλλον τήν αντίθεση τής πραγματικότητας με τó όνειρο, τήν άγωνία μιας φυλακής.

Κι ή Γυναίκα, μια γυναίκα πολύ παράξενη, — πάντα; ή έμοιαζε μόνο τώρα τó δειλινό; — τώρα πού δέν έδειχνε ούτε άν είταν δυορφη ή άσχημη, ούτε καν τί φορούσε, σάν τυλιγμένη δλόκληρη, τόσο ξεχώριζε τó βλέμμα της, μόνο σέ μια πυκνή σκιά, στή σκιά, πού άλλόκοτα φωτισμένη από μια εσώτερη πύρινη φωτιά, έβγαине βαριά από τά μεγάλα μελαγχολικά της μαύρα μάτια, ή γυναίκα ή πλαγιασμένη σφιχτά στο χώμα τού λόφου, πού τήν είχε μεθύσει όλη, σέ κάθε μόριο τού κορμού, τής αισταντικότητας, και τής διάνοιάς της, τó χάδι τού δειλινού, ή γυναίκα άνατριχίασε, ξαπλωμένη, μόλις τήν χτύπησαν τά φωτιάκια, σάν μπροστά στήν άπειλή ή στήν άνάμνηση μιας βαθιάς πληγής. «Έμένα δέ με χωρεί κανένα σπίτι», έλεγε περήφανα κάποτε, άλλοτε. 'Αισόχαστα, αλλά με τόσο πεποίθηση κ' ειλικρινεια άνοιγοντας πλατιά τά χέρια της σιόν άνεμο για να τόν άρπάξει ή και για να πετάξει σιόν μεγάλο κόσμο, πού τόν ένωθε δικό της όπως ένιωθε τόν έαυτό της δική του, σι' άπεριόριστο, τó μόν' αξιο τής όρμής της. Τ' άλλωστε τής λόγια σάν σφουριά τής έδειραν τ' άμλίγνια, σαρκαστικά άδυνηρά, όπως ποτέ κήρα. Τώρα όπως τότε αισιάνονταν έντελώς άνυπόφορη τήν ιδέα καν όποιου, και τού πού χρυσού, κάγκελον, όποιας άλυσίδας, κι όμως τώρα τις είχε δέσει βαριές τις άλυσίδες στα χέρια, στα πόδια, στο μυαλό, στήν καρδιά της, σ' όλο της τó σώμα. Γιατί. 'Απλά, μηχανικά, σχεδόν χωρίς πάλη, σχεδόν χωρίς να τó καταλάβει, είχε κλείσει αντίθετα σιόν έαυτό της τόν

ήδονή της συμπλήρωσης ενός όνειρου, την πιο απόλυτη συμπλήρωση, αφού αισιάνονταν ότι τραγουδοῦσε θριαμβευτικά σ' όλους, αφού τραγουδοῦσε ώραία για τὸν ἑαυτό της, και καμιά στιγμή χαρίσματος τοῦ τελιωμένου ἔργου, ὅσο κι ἂν τὸ θεχθοῦν ἐγκάρδια, ποτὲ ἀπόλυτα σύμφωνα, καμιά στιγμή τελιοποίησης τοῦ ἔργου, δὲν εἶναι ἀγὰ χαρούμενη σὸν τὴ στιγμή τῆς ἔμπνευσης. Ἀγκάλιαζε τ' ἀπεριόριστο μαζί με τὴ νύχτα σὰ λευκά της χέρια πὸν γενιάνονταν συντροφοῦ εὐνοίας τὸ χορὸ της γιατί δὲν περπατοῦσε πιά, χόρευε, πετοῦσε.

Μὰ για καμιά γυναίκα κανένα τραγούδι, καμιά δημιουργία, δὲν ἀξίζον, ἂν δὲν τὰ συντροφίσει, ἂν δὲν πιάθουν ἀγάπη. Ὅποια ἄλλη λατρεία στὴ γυναίκα, κι ἂς μὴ τὸ παραδέχεται πάντα, δὲν ὑπάρχει παρὰ για νὰ διαγείρει ἕνα αἶσιγμα μέσα της ἢ σὲ κάποιον γι' αὐτὴν, και για ἕνα ἐρωτικὸ γιλι θυσιάζει ἀμέσως, χωρὶς ἰδέα διαταγμοῦ, ὅποια της ἄλλη λατρεία.

Κι ἡ γυναίκα, ἡ μεθυμένη ἀπὸ τραγούδι, ἔβλεπε ὀλόγυρά της, αισιάνονταν καρφωμένα ἀπάνω της, ὅλα τὰ μάτια, ὅλα τὰ στέματα, ὅλα τὰ κορμιά πὸν κίποτε εἶχε συναντήσει και πὸν ἔσιω και μόνο ἐπιλωδὸς διαβατικά, ἐρήμερα, εἶχε ἐπιθυήσει. Ὅλα τὰ πολίχρωμα μάτια πὸν θὰ της εἶχε ἀρῆσει μέσα τους νὰ θυσιῶται, ὅλα τὰ σιόματα πὸν θὰ της εἶχε ἀρῆσει νὰ ἐγκάσει, ὅλα τὰ σάματα πὸν θὰ της εἶχε ἀρῆσει σ' αὐτὰ νὰ παραδοθεῖ και νὰ τὰ καταχτήσει μαζί με τὸ θεϊύτερο και τὸ πιο ἐπιλόγιστο τους μουτικὸ κι ἄρωμα, ὅλοι πὸν θὰ της εἶχε ἀρῆσει ν' ἀκολουθήσει για νὰ τοὺς δώσει και νὰ τῆς δώσουν μιὰ ἄλλη συγκίνηση, μιὰ ἄλλη ἔκφραση ζωῆς, σφίγγονταν γύρω της, δικοί της. Πιὸ δικοί της τὴν πὸν δὲν τοὺς χωρίζε τ' ἄγνωστο κι ἀσύλληπτο πὸν μένει πάντα σ' ὅποια και τὴν πιο σφιχτὴ ἀκόμα συνένωση κι ὅταν δὲν τὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀπογοήτευση, ἡ πλήξη τοῦ ἀποράλλαχτα μονότονου, ὅσο κι ἂν ὑπόσχεταν θάματα ἢ ἀρχή. Δικοί της ὅλοι οἱ διαβάτες πὸν ὅλοι ἀνάγγελοι κοντὰ της εἶχαν περάσει χωρὶς νὰ ὑποπτευθοῦν καν τὸν πόθο της, τὴν περιέργεια και τὴ δίψα πὸν τὴν ἔσπρωχνε σ' αὐτοὺς. Ποτὲ δὲν εἶχε φέρει ἀπὸ τὴ φυλακὴ και τίς ἀλυσίδες της. Μὰ τὴν συντροφισμένη ἀπὸ ἀναρίθμητα μάτια και σιόματα, ὅπως τὸ εἶχε ὄνειρευτεῖ, χόρευε τραγουδώντας τραλλά, τὸ δικὸ της τραγούδι, χόρευε ἐλεύθερη μέσα στὴ μοναδικὴ ὥρα πὸν δὲν ἔχει διάσφαια. Σαφνικὰ ἕνα φῶς πίσω ἀπὸ ἕνα παράθυρο τὴν πλήρωσε θαυρὰ χωρὶς ὄμως, περίεργο, και καμιά ἐντατικὴ ἀντίδραση νὰ διαγείρει μέσα της. Ἀντιλήφθηκε πὸς τὸ χέρι της μηχανικὰ χιτυποῦσε ἕνα κουνούρι ἐξώπορίας και δὲν τὸ τράβηξε. Μηχανικὰ τὰ θήματά της και μέσα στὴν πιο ἐξάλλη ἡδονὴ της τὴν εἶχαν ὀδηγήσει σὸ σίτι της, στὴ φυλακὴ της. Βαθιὰ ἔσκυψε τὸ κεφάλι. Ἐνας λυγμὸς τῆς ἔσφρυξε τὸ λαιμὸ. Και χαμογέλασε. Ἴσως και ν' ἀγαποῦσε μόνο τὴ φυλακὴ της, τὴ γαλήνη της, μόνον αὐτὴ νὰ εἶταν ἡ σύμφωνη μετ' τὸ πραγματικὸ της ἐγὼ ζωῆ, μόνο γι' αὐτὴν νὰ εἶταν πλασμένη. Ἀπλὰ ἔσθινε ἀπὸ τὸ πρόσωπό της τὴν παράφορη ἔκφραση ἐνθουσιασμοῦ και χαρᾶς και ξαναφύρασε τίς ἀλυσίδες.

Ἀπριλῆς 1919.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Φίλε «Νουμά»,

Εἰς τὸν ἐκ Φαλήρου ἄγνωστον μου και ἄγνωστον Σιορδὸφ ἢ Σορι 'ωγκορθου ζο 'σοιλιανρ 'Χ' Π' κ' σοου του, ὅτι κατὰ τὴν γνώμη μου, «ἐὰν γίνῃ τοῦτο (ἡ ἀπαλλοτριώσις) σὲ ὅλη τὴ γῆ, θὰ σημάνη ἡ ὥρα τοῦ λυτρωμοῦ της», ὅτι τὴ γνώμη μου ἐκπροσωπεῖ, ὅτι σὸ ἀρθράκι μου ὑπάρχει, ὅτι ἀπὸ τὸ νόημά του βγαίνει. Ἐγὼ ἀσχολήθηκα μετ' τὸ λυτρωμὸ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ὀλίγων τοιφυλικούχων και τὴν κατανομή της σιούς δουλειτάδες ἰδιοκόπους της. Δὲ μίλησα γενικὰ, ὅτι ἐδοκίμασα στῆς 30 ἀρᾶδες αὐτῆς τῆς «ἐπικαιρότητος» νὰ κάμω μελέτη τοῦ ἀγροικοῦ ζητήματος ἢ τῆς ἀγροικῆς οἰκονομίας ἢ τῆς ἀγροικῆς πολιτικῆς γενικὰ.

Ὅταν θάρθῃ ἡ ὥρα θὰ εἰπῶ και για τὸ γενικὸ ζήτημα τί νομίζω.

Πρὸς τὸ παρόν, ἀφοῦ ἐπιμένει δ' ἄγνωστος ἐπιστολογράφος σου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνυπόμονο γράμμα του, σοῦ λέω: τὴ μετάδοσι ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ὀλίγων μὴ καλλιεργητῶν στὴν ἰδιοκτησία τῶν πολλῶν, τῶν καλλιεργητῶν, τὴν θεωρῶ πρόδοσι και πρόδοσι θῆμα για νὰ ὀδηγηθῇ ἡ ἰδιοκτησία στὴν ὄνειρευτὴ «συνολικὴ» ἰδιοκτησία δηλαδὴ στὴ «μὴ ἰδιοκτησία».

Μὲ ἀγάπη, δικός σου

ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

PRELUDIO

Σὲ κοιμητήρι γέροντι ἡ φύση ἀλάκρη
Κάθε δεντρὸ σὰ μαῦρος γίγας στέκει
Κάθε του θρόος χάνεται σύντας σ' ἄγνωρο,
Τ' ἄγριο κῦμα ξαποστὰ παρέκει.

Μήτ' ἕνα φύλλο δὲ λαχτίζει λυτρωσι,
Καθὲν' ἀγέρι τ' ἀψηλοῦ πλαγιάζει,
Στὴν λίμνη μέσα τὸ φεγγάρι λούζεται,
Τ' ὄχρὸ του φῶς σὰ σπλάχνα του φωλιάζει.

Στὴ λαγκαδιὰν ἀπόψε οἱ λάμιες χάθηκαν,
Νεράδες σὸ ποτάμι δὲ λουστήκαν,
Ἐωδιῆς και καλομάνες δὲ ξεφάντωσαν,
Μήδ' οἱ Σειρήνες σὲ χορὸ πιαστήκαν.

Σὲ κοιμητήρι γέροντι ἡ φύση ἀλάκρη
Και μόνο δῶ κ' ἐκεῖ ἡ λαλιὰ τοῦ γκιώνη
Στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας γύρω ἀπλώνεται,
Σὰ μήνυμα κάποιας ζωῆς πὸν λιώνει.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΡΕΛΑΣ

Κατόρθωσε νὰ βρεῖς μιὰν ἔκφραση για μιὰ θλίψη, και θὰ σοῦ γίνῃ ἀγαπητὴ. Κατόρθωσε νὰ βρεῖς μιὰν ἔκφραση για μιὰ χαρὰ, και θ' ἀξήσεις τὴν ἔκπασή της.

Ο ὀ ἄ ἰ λ δ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

— Πρόκειται λοιπόν νά κατοικήθῃ, ἐπὶ τέλους, τὸ περίφημο μέγαρο τοῦ Σίνα ;

— Ἔτσι φαίνεται. Τόσον καιρό, ποῦμινε ξενοίκιαστο, ρήμαξε τὸ ἔρημο.

— Μὰ γιατί ἔμεινε ξενοίκιαστο τόσον καιρό ;

— Τὸ περνούσανε, βλέπεις, γιὰ στοιχειωμένο. Τώρα ὅμως, πού νοικιάστηκαν κ' οἱ ποντηρότυρες ἀκόμα, ποιὸς κυττάζει στοιχειωμένα καὶ ξεστοιχειωτά ; Σπίτι νάναί....

— Καὶ ποιὸς τῶπιασε ; Κανένας ἐφοπλιστής ;

— Ὅχι, φίλε μου ! Οἱ ἐφοπλιστὲς γυρεύουν μέγαρο μὲ μπάνιο. Τέτοιο πράμα ὅμως δὲ βρίσκεται σ' αὐτὸ τὸ παράξενο μέγαρο. Ἐκεῖνος, πού τῶχτισε, φαντάστηκε, φαίνεται, πῶς αὐτοὶ πού θὰ κατοικήσουν μιά μέρα ἐκεῖ μέσα δὲ θάχουν τὴ συνήθεια νὰ πλένονται.

— Μὰ ποιὸι πρόκειται νὰ κατοικήσουν ἐπὶ τέλους ; Τίποτε πρόσφυγες ;

— Μὰ, ἀπάνω-κάτω, πρόσφυγες...

— Τῆς Ρωσσίας ;

— Ὅχι. Τῆς Φιλολογίας !

— Πού βρίσκεται πάλι αὐτὴ ἡ Φιλολογία ;

— Μὰ οὐτ' ἐγὼ δὲν ξέρω καλά-καλά πού βρίσκεται. Ἀκουστὰ τὴν ἔχω.

— Καὶ εἶναι πολλοί ;

— Χιλιάδες ! Μὰ τὸ μέγαρο, λένε, δὲ χωράει ἀπάνω ἀπὸ σαράντα. Ἔρχεται πολὺ στενόχωρο...

— Πῶς θὰ γίνῃ λοιπόν ;

— Θὰ πιάσουνε τὸν κόμπο. Ὅποιοι εἶναι τυχεροὺς θὰ μῆν. Οἱ ἄλλοι θὰ κάτσουν ἀπόξω καὶ θὰ κυτῶνε μέσα.

— Δὲν μοῦ λές, σὲ παρακαλῶ, κάτι ἄλλο ;

— Νὰ σοῦ πῶ.

— Ἔχει καὶ ταῖνι ἐκεῖ μέσα ;

— Τίποτα ! Δὲν βαρύνεσαι ; Κατοικία μονάχα καὶ ἀέρα φρέσκο.

— Μισθὸ ; Ἐπίδομα ; Βοήθημα ; Τίποτε ;

— Πεντάρα.

— Φωτισμὸ ;

— Οὔτε. Καθένας θὰ φέρῃ τὰ φῶτα τὰ δικὰ του. Κι' ὁ Προμηθεὺς ἀκόμη, πού τὸν ἔχουν ἐπιστάτη ἐκεῖ μέσα, βαστάει κ' αὐτὸς τὸ δικὸ του τὸ δαδί.

— Μὰ αὐτὸς, ὅπως ἔχουνε νὰ πούνε, τῶχει κλεμμένο τὸ φῶς του.

— Μήπως κ' αὐτοὶ πού θὰ μποῦνε μέσα δὲν ἔχουν κλεμένα τὰ δικὰ τους ; Ἐκεῖ, μωρὲ παιδί μου, θὰ βρῆ ὁ Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, πού λέει ὁ λόγος.

— Ἐκεῖνον ὅμως τὸν πιάσανε καὶ τὸν δέσανε. Αὐτουνοὺς γιατί τοὺς ἀφίνουν λητούς ;

— Ἄμ' πού σκοινί, φίλε μου, νὰ δέσουν τόσον κόσμο ; Μήπως εἶναι καὶ λίγοι ;

— Μισθὸ λοιπόν τίποτε, ταῖνι τίποτε... Μέγαρο μονάχα ;

— Καὶ μεγαλεῖο ! Λίγο τῶχεις ;

— Φασκέλωσ' τα τέτοια μεγαλεῖα !

(Μικρὴ διακοπὴ).

— Σὰν νὰ ποῦμε δηλαδή, ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι τὴ βρῆκανε καλύτερα.

— Ποιοὶ ἄλλοι ;

— Οἱ ἄλλοι πρόσφυγες, πού πήραν τὸ μέταλλο. Δὲ θυμᾶσαι ; Ἐκεῖνοι πήραν τουλάχιστο καὶ λίγα ψιλὰ.

— Θέλει καὶ ρώτημα ; Κάθε πέρσυ καὶ καλύτερα !

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γαλλία.— Πολὺ εὐνοϊκὰ κρίνεται ὁ νέος τόμος ἀπὸ νομβέλλες τοῦ Paul Bourget «Le Justicier» καὶ θεωρεῖται ἀπ' τὰ καλύτερα πού ἔχει ὡς τώρα δώσει.

Στὸ βιβλίον αὐτὸ ξαναβρίσκει κανεὶς διὰ τὸ χαρακτηριστικὰ τῆς τέχνης τοῦ Bourget : τὴ ληψυχολογικὴ ἀνάλυση, τὴ φιλοσοφικότητα πού συνεδέει τὴν ἰδιαιτέρην ἱστορίαν πού διηγεῖται ὁ συγγραφεὺς μὲ τὸ σύνολο τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἀθροισμάτων καὶ κοινωνικῶν νόμων καὶ τέλος, τὴν πολυμάθειαν καὶ τὸν πολιτισμὸ πού ἀδιάκοπα ἐξευγενίζει καὶ φωτίζει τὴ διήγησιν.

Ἡ πρώτη πούναί κ' ἡ μεγαλύτερη ἀπ' τὴς νομβέλλες καὶ πού ἔχει δώσει τὸν τίτλον ὁ δὴ τὴ συλλογὴν, προσπαθεῖ νὰ ξεχωρίσει ὡς πού φτάνουν τὰ ὄρια τῆς εὐθύνης μας γιὰ τὴς πράξεις τῶν ἄλλων ὅσον ἡ ζωὴ εἶναι συνεδωμένη μὲ τὴ δικὴ μας. Ὁ συγγραφεὺς ρωτᾷει ἂν δὲ εἴμαστε υπεύθυνοι ὄχι μόνον γιὰ τὴς δὲς μας τὴς πράξεις, πού τὴς ἄνουμε θεληματικὰ κ' ἔπειτα ἀπὸ σκέψη, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ἐπακολούθημα πού οὔτε τὰ θελήσαμε οὔτε τὰ ὑποκευτήκαμε ὄχι μόνον γιὰ κάθε παμπληθὴ μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ποτελέσματα τῆς.

Ὁ Blaise Marnat εἶναι ἕνοχος γιὰ ἓνα τέτοιο λάθος Γνήσιος καὶ ἀνταξίος γιὸς τοῦ πατέρα του, ἑνὸς στοικίου καὶ ἀπτήρου καθηγητῆ. ἔχει κληρονομήσει ἀπ' αὐτὸν τὴν ἥθικὴν δύναμιν καὶ τὸν ἀλύγιστον χινοχτήμα. Ὁ μικρότερος ἀδελφὸς, ὁ Apédée ἐξαιρετικὸ εὐαίσθητος, παρουσιάζει ὅλες τὴς ἀδυναμίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν νεοκινῶν φύσεων καὶ βρίσκεται ἀδιάκοπα κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδρῃσιν τῶν ἐντυπώσεων τῆς στιγμῆς.

Ἡ ὀλοκληρωτικὴ αὐτὴ διαφορὰ πού χωρίζει τοὺς δύο ἀδελφούς γίνεται αἷμα μιάς ἀληθινῆς τραγωδίας. Ὁ Blaise μὴ μπορῶντας ν' νιώσει τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀδελφοῦ του προσπαθεῖ μὲ κάθε ἀυστηρότητα καὶ κάθε σκληρότητα νὰ τὸν ἀναθρέψει σύμφωνα μὲ τὸ δικὸν του τὸ χαρακτήρα. Καὶ ἀντὶ τοῦ κάνει καλὸ, ὅπως ποθεῖ καὶ πασιφίξει, τότε βλάπτει, τὸν ἀγριεύει καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλει, τότε σπρώχνει στὴν καταστροφὴν, ὁ Apédée, ἀφίεται στὸν κατήφορον, γίνεται κλφτης, κηλιδώνει τὸνομά του, καὶ στο τέλος, πεθαίνει ἀπὸ ἀκαλιμῶ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του, μακριὰ ἀπ' τὸν ἀδελφὸν του πού τοῦ φέρθηκε πάντοτε ὡς ἓνα ψυχρὸς κριτῆς, ἀσθηρὸς καὶ δίχως συμπάθειαν.

Ἐὰν λογία μα., λέει ὁ συγγραφεὺς, ὁ τρόπος μας, οἱ πράξεις μας δὲν εἶναι παρὰ μιά ἀκλερὴ καὶ κακὴ μετάφρασις τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἀνθρώπου, κ' ἀπ' αὐτὴν γελιοῦνται οἱ δικοὶ μας ἀκόμη περισσότερο παρὰ οἱ ξένοι. Ποσὲς φορές οἱ συγγενεῖ, οἱ γονεῖ γὰ τὰ παιδιά τους, τὰ δέφρα γιὰ τὰ δέφρα τους, δὲ σχηματίζουν μιά πρώτη ἰδέαν πού κιά δὲν τὴν ἀναθεωροῦν, μίαν ἰκὸν πού δὲ τὴν ρετουσάρουν κιά ! Ἐστὶ γεννιῶνται κείνες οἱ οἰκογενεακὲς παρεξήγησε, πού δυκοτότερα ἀπὸ κάθε ἄλλην μποροῦνε κιά νὰ κατολυθοῦν, πού ὅσο πηγαίνουν τραχύνονται, μὲ τὰ χρόνια, περισσότερο : πάντοτε ὀδυνηρὲς, πολλὲς φορές τραγικὲς. Τέτοια ἦταν καὶ κείνη πού εἶχε φέρει τὸν ἕναν ἐναντίον τὸν ἄλλον τοὺς δύο γιούς τοῦ καθηγητῆ. Ὁ Blaise εἶχε

ἀμέσως, από μιάς άρχής καταλάβει ποιά ήταν τή οριζική ἐλάττωμα τού Απεδέε: ἐκείνη τήν άδυναμία στη θέληση πού έμελλε νά τόν κάνει κάθε φορά τή παίγνιο τών έντυ πώσών του. Δέν είχε ιδεί πώς αυτή ή άβουλία ήταν άποτέλεσμα άκριβώς αυτής του τής υπερευαισθησίας, μιάς ψυχής πού δεχότανε τόσο εύκολα και τόσο δυνατά κάθε έντύπωση. Αυτή ή παραγνώριση είχε τούτο τόποτέλεσμα: θέλοντας μ' όλη τή δύναμη τής ψυχής του νά είναι ευεργετικός στό μικρότερό του τόν άδερφό, στάληκε γι' αυτόν θανισμα βλαβερός.

—Δέν ξέρουμε από πού μερικοί φαντάζονται μιά μεταπολεμική περίοδο σήν τέχνη πού θά είναι «μιά άποκατάσταση τών σπουδαιότερων έθνικών άρετών» όπως αναφέρουμε σέ κάποιο περιουμένο φύλλο. Κάθε άνθρωπινο ιδανικό ή κάθε άγάπη θά φανερώνονται όπως πάντοτε μέσα σ' αυτήν. Τό τελευταίο μυθιστόρημα τού Henri Barbusse είναι έμπνευσμένο από τις σοσιαλιστικές ιδέες και θεωρίες ίσως μάλιστα και ύποταγμένο σ' αυτές και γι' αυτό τό τελευταίο ίσως κρίνεται λίγο μονότονο και δίχως μεγάλη φρεσκάδα πρωτοτυπίας.

Ο ήρωας τού μυθιστορήματος, ό Simon Paulin, είναι ένας υπάλληλος σ' ένα μεγάλο έργοστάσιο. Ο συγγραφέας διηγείται ιι τή ζωή του, τή περιβάλλον του, τις άγάπες τού ως τήν ήμέρα πού ό πόλεμος τόν καλεί όπως τόνους άλλους και τόν ύποτάσσει στην παθητική ύπακοή τού στρατιώτη. Περγώνοντας από πολλές περιπέτειες ό Paulin βρίσκεται σέ μιά επίθεση, ύστερα σέ μιά γενική ύποχώρηση, πληγώνεται βαριά, και στό τέλος, στην άναρρωσή του ξαναβλέπει τή γυναίκα του κοντά στό κρεβάτι του και πρόκειται νά χάσει τήν καλιά του τή ζωή κάλι. Στους πυρετώδικους όμως και τραγικούς μήνες τής στρατιωτικής ζωής και προπάντων τή στιγμή πού έπεσε πληγωμένο, ύστερα στην μεγάλη διάρκεια τής άρρώστειας πού άκολούθησε στή πληγή του, τό άναζητητικό πνεύμα τού Simon Paulin επαναστάτησε. Ο ταπεινός εργάτης τότε κάνει γενικό ξεκαθάρισμα από τής ιστορικές και ήθικες ιδέες πού είχε λάβει, και άρχίζει νά βλέπει κείνο πού νομίζει πώς είναι ή καινούργια αλήθεια, τό φώς, ή clarté, άπ' όπου κι' ό τίτλος τού βιβλίου. Αυτό τό άλλαγμα ιδεών, στή τήν ψυχική άνατροπή περιγράφει ό συγγραφέας σέ πολλές σελίδες, σχεδόν τις μισές τού όλου βιβλίου του. Και φαίνεται πως αυτός είναι ό ουσιαστικός σκοπός του

Φυσικά, όπως σ' όλους τούς σοσιαλιστές, ή ιδέα τής πατριδας τού φαίνεται δευτερεύουσα, ύποταγμένη στή μεγάλη ιδέα τής ανθρωπότητας:

«Η ιδέα τής πατριδας δέν είναι μιά ιδέα ψεύτικη, είναι όμως μιά ιδέα μικρή, πού πρέπει και νά μείνει μικρή.

Δέν υπάρχει παρά ένα γενικό συμφέρον. Δέν υπάρχει παρά ένα μόνο ήθικό καθήκον, παρά μιά μόνη αλήθεια πού κάθε άνθρωπος είναι ό φύλακός της. Η σημερινή αντίληψη τής ιδέας τής πατριδας χωρίζει όλες τις μεγάλες ιδέες, τις κόβει σέ κομμάτια, τις άπομονώνει μέσα σ' άπέραστους κύκλους. Υπάρχουν τόσες έθνικές αλήθειες όσα και έθνη, τόσα έθνικά καθήκοντα, τόσα συμφέροντα και δίκαια έθνικά—πού είναι αντίθετα μεταξύ τους. Κάθε χώρα είναι χωρισμένη από τή γειτονική με τέτοια τείχια: ήθικά, ύλικά, έμπορικά σύνορα—πού είναι κανείς φυλακισμένος, όταν βρισκείται άπ' τή μιάν ή τήν άλλη μεριά. Άκούει κανείς νά μιλοϋν γιά έσρον έγωισμό, γιά ξάπλωμα τής φυλής, γιά ευγενικά μέσα, γιά δοξασμένες κατάκτητες και βλέπει κανείς όλοένα αυτά τ' άιδανικά νά σχηματίζονται παντού...».

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΙΑ

Άπ' άφορμή τών ψεύτικων Rodins, δηλ. τών γλυπτικών έργων πού περνούσανε γιά έργα τού Rodins δίχως νά είναι και πού γι' αυτήν τήν άπάτη έγινε τελευταία πολύς λόγος στό Παρίσι, ό Georges Prade θυμίζει πολλές όμοιες περιπτώσεις πού παρουσιάστικαν στήν ιστορία.

Μεταξύ σ' αυτές παρουσιάζει πολύ ένδιαφέρον μιά ιστορία με ήρωα αυτόν τόν ίδιο τόν Μιχαήλ. Άγγελο πού στό 1495, όταν ακόμα ήταν είκοσι χρόνων, είχε φτάσει σέ μάρμαρο έναν «Άποκοιμισμένο Έρωτα». Κατά τή συμβουλή τού μαικήνα του, Laurent Pierre de Medicis τόθασε στή γή γιά νά τού δώσει όψη άρχαίου και ύστερα τόστειλε στή Ρώμη όπου πούληθηκε γιά γνήσιο άρχαίο σ' έναν Καρδινάλιο. Κατόπιν ό Μιχαήλ Άγγελος θεώρησε

καθήκον του νάποκαλύψει τήν αλήθεια και νά βάσει τά πράγματα στην αληθινή τους θέση.

Μεμιάς όμως ό «Άποκοιμισμένος Έρωτας» έγινε διάσημος, τόσο πού σήμερα υπάρχει κάπου μισή ντουζί ά άπ' αυτά σκορπισμένα στην Ίταλία πού δέν είνε τίποτ' άλλο παρά παραποίηση τού σκορπισμένου άρχαίου τού μεγάλου τεχνίτη.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

«ΤΟ ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ»

Φίλε «Νουμά»,

...περπατούσαμε στην δενδροστοιχία ένα δειλινό με τόν φίλο μου Κωσταμπάρλα, τόν όποιον ή κακώς γλώσσες, πανα...θεμά τες, τούχουν φορτώσει ένα σωρό χρονά...κια στην πλάτη του, κι' άς τού βγήκαν ή τραπεζίτες του άπ' έδώ και λίγες... μέρες.

Είνε έξυπνος, διαβολάνθρωπος. Δέν τού λείπει κανένα... μαχαρικό γιά νά βγάσει ψεύτες αυτούς πού θέλουν νά τόν κακολογάνε, αυτούς πού ζηλεύουν τήν λεβεντιά και άρχοντιά του (ώς συνειθίζει νά λέγει), τριών έλαφρώς τήν άρχετα μεγάλην κοιλιά του.

Αυτή τή μέρα δοκίμασα κι' έγώ νά τόν ρωτήσω πόσων χρόνων είνε.

Τελείως άτάραχος κι' άπ' εναντίας γελαστός έστριψε τις λίγες τρίχες πού μείνανε στό μουστάκι του, τουρλώνων τή χείλια του, τέντωσε τό κεφάλι πίσω, πέταξε τήν κοιλιά του μπροστά και με κάποια υπερηφάνεια λέγει: 29 μονάχα, άγαπητέ.

Τί λές, βρε Κωσταμπάρλα, κι' έγώ ένόμιζα πως περασες τά 45, και τά μούτρα σου...

Ο φίλος μου προφανώς στενοχωρημένος έβαλε τό χέρι του στην άπό μέσα τσέπη τού σακακιού του κι' έβγαλε κάποια φωτογραφία τυλιγμένη σένα σωρό χαρτιά και τήν όποιαν έβγαλε όταν πρωτογράφηκε στό Πανεπιστήμιο γιά ένθύμηση.

—Ορίστε, κύριε, νά, αυτό είνε ζωντανό πρᾶμα, μιλάει μόνο του δέν είμαι έγώ; Καλλίτερο μάρτυρα δέν θέλεις. Λοιπόν πόσο με κάνει αυτή; άπ' έδώ και λίγες μέρες τήν έβγαλα.

Δέν πρόφθασε όμως νά τελειώσει τήν κουβέντα του, και νάσου ένας παλιός μακαντάσης πού άκουε τά λόγια μας και είχε σκάσει στα γέλια.

Ο Κωσταμπάρλας γύρισε, τόν είδε, κοκκίνισε, πειράχθηκε, αλλά και δέν μπορούσε νά κάμη τίποτε. Γιατί νομίζετε;

Ο μακαντάσης πρὸ ήμερών σαλιζών κατι παληογράμματα πού άφησε ό μακαρίτης πατέρας του, βρήκε ένα προσκλητήριο γάμου τού πατέρα τού Κωσταμπάρλα πού είχε ήμερομηνία Μάρτη τού 1871.

Άργος, 25—4—919.

Δικός σου
ΑΡΓΙΤΗΣ

* * *

«ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ»

Άγαπητέ μου «Νουμά»,

Άφού τώρα πειά γνωριστήκαμε καλά και τόσο ενδοϊκά και φιλικά μ' έχρηνες από ένα και μόνο γράμμα μου, παίρνω τό θάρρος και σου γράφω πόση αίσθηση μούκανε τό γράμμα τού Νομαδικού στό προ-

τελευταίο φύλλο σου, τῆς 20 ἰ' Ἀπρίλη. Δὲν μπορεῖς νὰ φανταστῆς τί τρανές γιὰ μένα ἀλήθειες εἶνε κεῖ μέσα σωριασμένες καὶ τί ἐπιτυχημένη πού ἦταν ἡ λέξις «κλασική», δοσμένη γιὰ ἐπίθετο στὴν ψυχὴ τοῦ δασκάλου, ποῦ πολὺ σωστά λέει ὁ Νουμαδικός, εἶναι κι ἡ ψυχὴ τοῦ σχολειοῦ.

Ἐδῶ, στὴ Σύρα, τουλάχιστο, μ' ἔλη τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δημοτικῆς γλώσσας στὸ δημοτικὸ, τὰ παιδιὰ δὲν μπόρεσαν ἀκόμα νὰ γλυτώσουν ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀπέραγο πέλαος ποῦ λέγεται καθαρεύουσα... Καὶ γιατί; θὰ μ' ἐρωτήσης! Μὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ φτάσουν, τὰ δύστυχα, στὸ ἥρεμο καὶ πανευτυχιόμενο ἀκρογιάλι τῆς δημοτικῆς, διὰ τὴν ἡ μηχανὴν ποῦ γιὰ κεῖ τὰ ὀδηγεῖ εἶναι σκοριασμένη καὶ δὲν ἐννοεῖ οὔτε νὰ κουνηθῆ, οὔτε τουλάχιστο ν' ἀρίστη τὴ θέσιν τῆς σὲ ἄλλη καινούρια καὶ κατάλληλη! Πῶς εἶναι δυνατὸ, τὸ παιδί νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ σφικτοδέσιμο αὐτὸ τῆς σχολαστικότητος, διὰ τὸν ὁ δάσκαλος δὲν κάνει τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ τοῦ μιλήσῃ σὲ γλώσσα πολὺ διάφορη ἀπὸ τὸ βιβλίον του, καὶ νὰ τὸ σπρώχνῃ μὲ τὸ ζῆρον νὰ κἀνῃ καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιο! Ἐνὰ γενικὸ ξεμασκάρεμα καὶ ἓνα τελειωτικὸ ἄλλαγμα στὶς μαριονέτες αὐτές, ποῦ ἀπὸ χίλια μίλια μακριὰ μριζοῦν μισογυναικὸν λιθάνι καὶ μοιχλιασμένες γραμμάτικες, νὰ τί χρειάζεται!! Κι εἶναι τόσο διασιτικὸ τὸ πρόβλημα, καὶ προ πάντων γιὰ ὅσους στὴ Σύρα, ποῦ μαζεύτηκαν ὅλα τὰ καθαρευουσιάνικα ξόανα, ποῦ ἓνα γρήγορο κι ἀμερόλητο σκοπίσιμα θὰ ἦταν τὸ μόνο μέσο νὰ γλυτώσωμε κι ἐμεῖς κι οἱ μικροὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἐφιάλτη ποῦ λέγεται «ΔΑΣΚΑΛΟΣ».

Δικὴ σου γιὰ πάντα

Σύρα

GRAZIELLA

κ. Μολ. Γιάννενα. Οἱ στίχοι σου θέλουν κομμάτι δούλεμα. Ἡ Μπαλλάντα τοῦ Γκαίτε ἔχει μεταφραστῆ, ὥστε γιὰ νὰ δημοσιευτῆ καινούρια, πρέπει νὰ εἶναι καλύτερη ἀπ' τὴν παλιὰ. Ἐκεῖνα τὰ «γίγος φέρει, τὰ φέρει καὶ τὰ παίρει» χτυποῦν κάπως ἄσκημα. — Φίμ. Ἀπὸ τὰ ποιήματά σου δὲ λείπει ποιησὴ. Οἱ στίχοι ὅμως εἶναι ἐλαττωματικοί. Ἄν προσέξεις στὸ τεχνικὸ μέρος, θὰ γράφεις μιὰ μέρα καλὰ. — κ. Ἀρ. Νιχώρι. Ἀκόμα δυσκολευόμαστε. Μὰ καὶ ὁ στίχος σου δὲν εἶναι δίχως λάθια. Ἀπόφευγε ῥίμες σὴν τὴν καταβόθρα μὲ τὴ μόχτρα. — Θ. Σ. Δημ. Ἀνάπλι. Ἐγὼ γίνω παρεξήγησι τοῦ σοσιαλισμοῦ. ὁ Fava θὰ κάνει καλὰ νὰ γράφει τίς ἰδέες του πεζότερα. Γιατὶ ἡ Comparaison n' est pas raison. Νὰ μὴ ξεχνᾶμε πῶς ὅλοι εἴμαστε τὸ ἴδιο λουλούδι, νὰ ποῦμε ὅλοι Ἀκανίες ἢ καλύτερα κανιές, ὥστε ἡ ἀλληγορία εἶναι στὴ βάση τῆς λαθεμένης. Ἡ ἀλληγορία ἄλλως τε εἶναι πολὺ παλιὰ ποιητικὴ μορφή. — κ. Α. Ἀρφα. Γιατὶ νὰ χαλνᾷς τὸ σηκώτι σου δίχως λόγο; Δὲ βαριέσαι! — κ. René. Τὸ ἐπίγραμμα σου μᾶς ἄρσσε ἀφοῦ, καθὼς βλέπεις, τὸ δημοτιεύουμε ἐδῶ. Στείτε μας κι' ἄλλα.

ΣΤΟ ΝΟΥΜΑ

Ἐλεύθερο σὲ θέλουμε μαζί μας πάντα νᾶσαι,

μὰ «Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα» τί ὁμορφα δηγᾶσαι!

René

κ. Ἀγγελὸ Μύρτο Ἄργος. Ἀρκετὰ καλογραμμένα, μὰ τὰ θέματα τους πολὺ ρωμαντικά. Δοκίμασε σ' ἄλλα. — κ. Στ. Σκ.

κ.λ.π. Οἱ στίχοι σας θέλουν περισσότερο δούλεμα. Ἄν ἔχετε ἄλλα καλύτερα, μᾶς τὰ στέλνετε καὶ θὰ δημοσιουτοῦν. —

— κ. Μ. Καρ. Δυστυχῶς, τὸ δεύτερο δὲν εἶναι καλὸ — κ. Μιχ. Βαρ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα. Ἡ «Μάννα» δὲ μᾶς ἄρσσε. — κ. Ν. Δέρ. Στείτε μας ἄλλα καλύτερα — κ. Ἄν. Τρ. Τοῦ ρ. Δυστυχῶς δὲν εἶναι καὶ τόσο καλὸ. — κ. Γεω. Καλ. Τὰ δεύτερα δὲ μᾶς ἄρσσαν καὶ τόσο — κ. Γ. Κουτ. Σμύρνη. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ θεομὸ σου καὶ φιλικώτατο γράμμα. Στείτε μας τίποτε γιὰ τὴν πνευματικὴ κίνηση τῆς Σμύρνης, μὰ σύντομα. Μᾶς κατασυνκίνησαν καὶ τὰ θεομὰ σου λόγια γιὰ τὴ φυλάκισι τοῦ Γ... «δεκαπεντάχρονοι ἀγῶνες γιὰ τὴν ἰδέα, γιὰ τὸ ζωντανάκι τῆς Ρωμοσύνης, δὲν μπορούσαν νὰ μὴν ἐχτιμηθοῦνε. Ἀπορῶ μονάχα πῶς δὲ σούγινε αὐτὴ ἡ τιμὴ νεώτερα, πῶς δὲ σὲ φυλάκισαν προηγήτερα. Κ' ἔστερα σοῦ λέε πῶς δὲν ἀνταμείβονται στὴν Ἑλλάδα οἱ πραγματικὲς ἀξίες! ... Ἐσὺ μπήκες στὸ ἀθάνατο νεοελληνικὸ Πάνθεο μὲ τὴ φυλάκισή σου — στὸ Πάνθεο ποῦ παίρνουν, γιὰ παράσημο, ὁ Σολωμὸς κ' οἱ Ἑρτανιώταις τὴν καταφρόνια, ὁ Ψυχάρης κι ὁ Ἑρπιδιώτης τὶς βροσιές καὶ σκοφαντῖα, ὁ Παλαμᾶς τὴν προσωρινὴ ἀπόλυσι καὶ τοὺς προηλακισμούς, ὁ Καμπύσης κι ὁ Κουστάλης τὴ φθῖσι, ὁ Παπαδιαμάντης τὴ φτώχεια, ὁ Ροῖδης τοὺς ἀφορεσμούς, ὁ Λασκαράτος τὴν καταδρομὴ, ὁ Μαβίλης τὸ αἱμὰ του στο Δίλοκο... » κτλ. κ. Graziella. Δὲ μᾶς δίνεις τ' ὄνομά σου καὶ τὴ διευθύνσή σου; θέλουμε νὰ σοῦ γράψουμε ξεχωριστά.

ΚΑΠΙΝΑ
ΣΙΓΑΡΕΤΑ ΜΕΞΗ

„ΠΥΡΟΣ“

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Διευθυντής: ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

Ἡ «Πυρὸς» εἶναι τὸ φιλολογικὸ ὄργανο τῶν νέων. Βγαίνει κάθε μῆνα καὶ πουλιέται σ' ὅλα τὰ κίονια καὶ τὰ κεντρικότερα βιβλιοπωλεῖα 1 δρ. τὸ τεῦχος. Ἡ συνδρομὴ του εἶναι 8 δρ. γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ. γ. 10 γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν.

ΠΙΝΕΤΕ
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗΝ 1901 ΤΟΥΤΑ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ" ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ

Ἡ κ. ΓΕΩΡΓ. Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ (Συννοικία Ἀγίου Γεωργίου ἢ Ντιλμπέρ Σοκιάς ἀριθ' 16) εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ δεχτῆ τὴν ἀντιπροσωπία τοῦ «Νουμά» στὴ Σμύρνη καὶ στὴν Ἀνατολή. Ὅποιος θέλει λοιπὸν νὰ γραφτεῖ συνιτρομητής, νὰ πληρώσει συντρομὴ ἢ νὰ δημοσιεύει ἀγγελία στὸ «Νουμά», ἄς συνεννοηθεῖ μαζί του.

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

607

— Σὰ λίγες ἐφημερίδες δε σοι φαίνεται πὺς βγαίνουν ;

— Ἔτσι λέω κ' ἐγώ. Ἡ Ἑλλάδα μεγαλώνει...

— Καὶ το χωρὶ φτηναίνει. Ἔπρεπε νὰ βγαίνουν ἑκατο καινούργιες ἐφημερίδες, τουλάχιστον, τὴν ἡμέρα.

— Μὰ τόσες βγαίνουν, ἀπάνω - κάτω. Χρειαζονται περισσότερες. Γιατί μαθαίνουμε λοιπὸν τὴν Καθαρεύουσα στὰ σχολεῖα ; Ἡ ἐφημερίδα σήμερα εἶναι ἐθνικὴ ἀνάγκη. Πολλές ἐφημερίδες, παραπολλές, νὰ γεμίσει ὁ κόσμος ! Ἡ θεία Γλῶσσα τῶν προγόνων μας κινδυνεύει. Οἱ Μαλλιαροὶ τῆς ρίχτηκαν ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Τὰ σχολεῖα σήκωσαν ἐπανάσταση κ' αὐτὰ. Ποιὸς θὰ σώσει τὴ Γλῶσσα ; Ποιὸς ἄλλος ἀπ' τὴν ἐφημερίδα. Ἡ ἐφημερίδα καλλιέργησε τὴν ὠραία μας γλῶσσα καὶ τὴν ἔφερ' ἐκεῖ πού βρίσκεται.

— Ἔτσι αἱ ; Ὁ Μισιριώτης λοιπὸν, ὁ Χατζηδάκης, ὁ Σκιᾶς, οἱ μεγάλοι γλωσσασμύνητες ;

— Τίποτα ! Πρῶτα ἡ ἐφημερίδα ! Κι' ἀπ' τὴν ἐφημερίδα πάλι πρῶτα τὸ κύριο ἄρθρο. Μεγαλεῖο, παιδί μου ! Κ' ὕστερα ἡ ἐπιφυλλίδα. Ξέρεις τί ὑπηρεσίες χρωστᾷ ἡ ὠραία μας Καθαρεύουσα στὴν ἐπιφυλλίδα ;

— Θέλεις νὰ πῆς γιὰ τὴ μεταφρασμένη ἐπιφυλλίδα ;

— Αὐτὴ βέβαια ! Αὐτὴ πλούτισε τὴ γλῶσσα μας καὶ τὴν ἐξευγένισε, ἐξευγενίζοντας στὸν ἴδιο καιρὸ καὶ τὴ Γαλλικὴ γλῶσσα.

— Πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ μυστήριον ; Δὲν καταλαβαίνω.

— Ἀπλούστατα, φίλε μου. Ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, μέσα στὴν ἐπιφυλλίδα, ἔγινε Ἀττικὴ. Καὶ πάλι ἔμεινε Γαλλικὴ. Ἐδῶ σὲ θέλω.

— Καὶ ἡ Ἀττικὴ τί ἔγινε ;

— Ἡ Ἀττικὴ ἔγινε Γαλλικὴ. Καὶ πάλι ἔμεινε Ἀττικὴ. Ἐνα εἶδος δηλαδὴ Ἀττικογαλλικὴ καὶ Γαλλοαττικὴ. Ἀλλὰ πού νὰ καταλάβῃς ; Χρειαζονται παραδείγματα καὶ δὲν ἔχω καιρὸ νὰ σοῦ δώσω καμπόσα.

— Γιὰ νὰ μὴ πονοκεφαλᾶμε δηλαδὴ ἓνα εἶδος γλωσσικὴ συμμαχία.

— Κ' ἐπιμαχία...

— Κατάλαβα. Ἡ ἐφημερίδα λοιπὸν θὰ σώσει τὸ ζήτημά μας.

— Μονάχα ἡ ἐφημερίδα ! Αὐτὴ εἶναι τὸ γλωσσικὸ μας Ἐὐαγγέλιον.

— Καὶ τὰ περιοδικά ; Σὰ λίγα δὲν σοῦ φαίνονται κ' αὐτὰ ; Πρέπει νὰ πληθύνουν.

— Ἄστ' αὐτὰ. Αὐτὰ εἶναι μαλλιαρὰ τὰ περισσότερα. Ὅμως εἶναι καὶ κάποια πού βοηθᾶνε τὸν ἀγῶνα μας. Κρύβε λόγια ὅμως.

— Τί τρέχει ;

— Σίμωσε νὰ σοῦ μιλήσω στ' αὐτὴ.

— Λέγε.

— Αὐτὰ, πού λές, τᾶχουνε βάλει οἱ δικοὶ μας, γιὰ τὴν προπαγάνδα τῆς Καθαρεύουσας. Καταχθόνιον σχέδιο ! Ἀλλὰ ὁ σκοπὸς ἐξαγιάζει τὰ μέσα, ὅπως ἔλεγε, στὸν καιρὸ τῶν Ἰησοῦτων, κ' ὁ Χατζηδάκης. Τοὺς εἶπαν λοιπὸν νὰ πασχίσουν μὲ κάθε τρόπο νὰ κίνουν τὴ Δημοτικὴ ἀνυπόφορη. Κι' αὐτὸ γίνεται. Δὲν πῆρες κάβο ἀκόμα ;

— Δίξυγο αὐθ, σὰ νὰ λέμε.

— Ὅχι παίζουμε !

— Νὰ βγάλουμε λοιπὸν κ' ἐμεῖς ἐφημερίδα. Τί καθόμαστε ;

— Ἐφημερίδα καὶ περιοδικό. Κι' ἀπὸ αὐριο μάλιστα. Δὲν πρέπει ν' ἀγοῦμε.

— Βρῆκες τὸν τίτλο ;

— Ἐκεῖ θὰ δυσκολευτοῦμε λιγάκι. Μᾶς τοὺς πήρανε ὅλους βλέπεις. Μᾶς πήρανε κ' ὅλα τὰ ψευδώνυμα. Ἔχει ὁ Θεὸς ὅμως. Θὰ βρεθοῦνε καὶ γιὰ μᾶς. Ὅσοσο ἔχω μιὰ ἰδέα. Τὴν ἐφημερίδα νὰ τὴ βγάλουμε 607.

— Τί θὰ πῆ 607 ; Εἶναι καθβαλιστικὸς ἀριθμὸς ;

— Ὅπως θέλεις πᾶρ' τον ! Δὲν ἔχεις ἀκούσει γιὰ τὸ 606 ;

— Μ' αὐτὸ εἶναι γιατρικὸ, νομίζω.

— Ἰσα-ἴσα ! Τὸ βγάλανε 606, γιατί, πρὶν βρεθῆ αὐτὸ, ἦτανε ἄλλα 605 γιατρικά γιὰ τὴν ἴδια ἀρρώστεια. Στὴν Ἀθήνα βγαίνουνε 606 ἐφημερίδες. Τὴ δικὴ μᾶς λοιπὸν θὰ τὴ βγάλουμε 607. Δὲ σ' ἀρᾶσει ;

— Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω.

— Ἄσε τώρα τὰ φιλιὰ καὶ πάρε πόδι. Ἐγὼ τρέχω γιὰ τυπογραφεῖο.

— Κ' ἐγὼ γιὰ τὰ προγράμματα : «Ζητήσατε ὅλοι ἀπὸ αὐριον τὸ 607.» Σ' ἀρᾶσει ;

— Τρέλλα !

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γαλλία.—«Gloires et Deuils de France» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ ποιητικοῦ τόμου τοῦ Georges Lafenestre, πού βγήκε τελευταῖα στὸ Παρίσι: εἶναι μιὰ συλλογὴ ἀπὸ ποιήματα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸν πόλεμον, πότε τρυφερὰ καὶ πότε ἐνθουσιώδη.

Στὸν πρόλογο ἡ Μοῦσα προτρέπει τὸν ποιητὴ νὰ τραγοδῆσῃ τὰ καινοεργήματα τοῦ πολέμου, μὰ καὶ τὶς λαμπρὲς πράξεις τὰ πένθη τοῦ πολέμου, μὰ καὶ τὶς χρυσὲς ἐλπίδες πού ἔκανε νὰ θλαστήσουνε στὶς ψυχές. Καὶ ὁ ποιητὴς ἵπακούει:

«Τὸ θέλεις. Ὑπακούω, ὅμως μὲ τὸν καιρὸ τῶν γέρον θαλασσινῶν πού, κερκωμένοι στὸ λιμάνι, βλέπουν, χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ δώσουν βοήθεια, τὸ κάρδι νὰ χαροπαλεῖ στὴν τρικυνία.

«Ἄμποτες τουλάχιστον νὰ μποροῦσα μὲ τὴ χάρη σου, ὦ Μοῦσα περήφανη, νὰ χαρίσω σποὺς καλοὺς Γάλλους τοῦ μέλλοντος μερικὰ ταπεινὰ θυμητάρια ἀπ' αὐτὴ τὴν τρομερὴ καὶ δοξασμένη κρίση.»

Με αυτούς τους πολύ δημοφώνους και πολύ συμπαιθικούς στίχους που άμέσως άμέσως μας αναγγέλλουνε ένα άληθινό ποιητή, ανοίγεται η καρδιά και τοῦ πῦρ ψυχροῦ σκεπτικιστῆ γιά νά καλοδεχτεῖται και τὰ πένθη και τοὺς ἐνθουσιασμούς ενός εὐγενικοῦ τεχνίτη.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς συλλογῆς πὸν ἀκολουθεῖ, ὁ ποιητῆς ζωγραφίζει τὸν ἐνθουσιασμό τῶν νέων πὸν φεύγουνε γιά τὸν πόλεμο, τίς μάχες πὸν ἡ γρικὴ τους κάνει τὸν ἄνθρωπο νά χάνει τὸν νοῦ του, και συγκραίνει τὸ συγκραϊνὸ πόλεμο μὲ τὸν ἄλλο φριχτὸ θραχὰ τῆς ιστορίας: τὸν πόλεμο τῶν ἑκατὸ χρόνων.

Τὸ δεύτερο μέρος ἔχει ποιήματα ἐμπνευμένα ἀπὸ διάφορα γεγονότα στὰ χρόνια ἀπὸ τὸ 1880 ὡς τὸ 1914, γεμάτα ἀπὸ ψηλὸ λυρισμό, και μερικὰ ἀπ'αὐτὰ μοιάζουνε σὰν προφητικά, ἔπως εἶναι «Οἱ μητρόπολες» πὸν γράμητηκεν στὰ 1897.

«Θὰ πέσετε, ὦ Ναοί,
ὄσο σιέρεσι κι ἂν εἴστε...

«Γιατὶ ἀπάνω στὴ γῆ, τὴν ἀχάριστη και σκληρὴ, ὅπου ἀλλάζουμε πίστες δίχως ν'ἀλλάζουμε και τὴ δύστηχία, οὔτε θεοί, οὔτε θεοποιεῖες, τίποτα δὲ βαστάει, τίποτα δὲ βαστάει παρὲξ ὁ αἰώνιος ὁ πόνος!

«Και πάλι, τραπέζιας τὰ σύγνεφα, γαιδροί, πρὸς τὴν ἐλπίδα, ἀπὸ τέχνες μουσικῆς, ὦ ἄγνωστοι Ναοί, δὴ ἔψωθεῖτε, δὴ ἔψωθεῖτε, δὴ ἔψωθεῖτε.»

— «La Roue», ὁ τροχός, ὁ βασανιστικὸς τροχός,

εἶναι ὁ τίτλος τοῦ φιλοσοφικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Elie Faure. "Ἄν και κάποτε λίγο στοιχηώδικο, μοταταῖτα ἔχει πολλὰ ἐνδιαφέρον καθὼς παρουσιάζει, τὸ ἕνα ὄσιεσι ἀπὸ ἄλλο, τὰ δυσάρεστα τῶν ὠραίων παθῶν πὸν φέρουν ἀποτελέσματα τόσο καταστρεφτικὰ ὄσο και τὰ κακά. Ὁ ἀποφασισμένος ἀντιμιλιταριστῆς γίνεται ἕνας καλὸς λοχαγός" ἡ γυναῖκα πὸν ἀγαπᾷ μ' ὄλη τῆς τὴν καρδιά μόνο τὸν ἄντρα τῆς, σπρωγμένη ἀπὸ τὴ θερμὴ τῆς ιδιοσυγκρασία, ἀποχιάει ἐρασιή* κι' ἐνῶ ἡ μητέρα ὄνειρεύεται ν' ἀναθρέψει τὸ παιδί τῆς μὲ τὴν γρικὴ τῶν σκοτωμῶν, τὸ βλέπει νά ξεκοιλιάζεται μ' ἕνα σουγιά τὸν καραγκιόζη του. Ὁ τροχός τῆς Μοίρας γριφίει κι ὄλοι δοκιμάζουν τὸ μαρτύριό τους»

— Ὁ Paul Fort ξεχωρίζει προπάντων στὸ νά γράφει περὶ ποιήματα κ' ἔχει γίνει, μπορεῖ κανεῖς νά πει, εἰδικότητα σ' αὐτὰ.

Τὸ νέο του βιβλίον, μὲ τὸν κάπως παράξενο τίτλον «Barbè Bleu, Jeanne d' Arc et mes amours», εἶναι ἕνας μικρὸς τόμος ἀπὸ λεπτῆς, γελαστῆς, πρωτότυπες και λίγο παράδοξες ἐρωτικῆς πρόξες, ὅπου φρίσκει κανεῖς ὄλη τὴ γρήγορη μεταβολὴ στὴ διάθεση, ὄλο τὸ αἰνιγματικὸ ἔφος, τὸ κάπως σκόρπιο, μὰ πάντοτε εὐχάριστο πὸν γονεῖ χαρακτηρίζει.

— Ὁ Ροσιάν ἄφησε πολλὰ ἀνέκδοτα κομμάτια ἀπὸ ἔργα πού, ἂν δὲν μποροῦνε νά παιχιοῦνε στὸ θέατρο, δὴ μποροῦνε χωρὶς ἄλλο νά δημοσιευτοῦνε μερικὰ. Ὅποσοδήποτε ὄμως τὸ ἔργο του δὴ πλουτισεῖ μὲ μιὰ συλλογὴ ἀπὸ ποιήματα ἐμπνευμένα ἀπὸ τὸν πόλεμο.

ΤΟΠΟΘΕΤΕΙΤΕ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΑΣ ΕΙΣ ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

ΔΙΑΤΕΘΕΝΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΔΡ. 198,591,297

ΕΞΟΦΛΗΘΕΝΤΑ

» 96,310,800

ΕΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

» 92,280,497

Δίδουν τόκον 5 ο)ο τὰ ἑξάμηνα και 4 1)2 ο)ο τὰ τρίμηνα.

Ὁ τόκος των εἶνε ἀπηλλαγμένος παντὸς φόρου και παντὸς τέλους.

Εἶνε ἠγγυημένα ὑπὸ τοῦ Κράτους και ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Πληρώνονται ἀμέσως εἰς τὴν λῆξιν των ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν και προεξοφλοῦνται ὑπὸ τῆς ἰδίας.

Μεταβιβάζονται δι' ἀπλῆς παραδόσεως εἰς ἄλλον ἔπως τὰ χαρτονομίσματα, ἢ δι' ὀπισθογραφῆσεως, ἔπως αἱ συναλλαγματικά.

Ἀποτελοῦν δηλαδὴ ρευστὸν χρήμα, πρόχειρον εἰς κάθε στιγμὴν, μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι δίδουν και τόκον μεγαλύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην κατάθεσιν.

Ἐκδίδονται εἰς ποσὰ 100, 500, 1,000, 10.000 και 100.000 δραχμῶν.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ

ΤΡΑΠΕΖΑΙ ἢ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.